

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GİYİM ENDÜSTRİSİ VE MODA TASARIMI EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
KUAFÖRLÜK VE GÜZELLİK BİLGİSİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

MAKYÖZ-MAKYÖR OLARAK ÇALIŞANLARIN
MESLEKİ YETERLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Tülay KAHRAMAN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Semiha AYDIN

ANKARA-2007

ÖZET

Günümüzde sosyal, ekonomik, kültürel, siyasal ve teknolojik alanlardaki gelişim ve değişimleri birbirinden ayrı düşünmek ve algılamak oldukça zordur. Belirli bir sektörel alandaki gelişmeler, kendi dışındaki alanları da etkilemektedir. Bireylerin ve toplumsal yapının gelişmesi eğitsel, bilimsel ve teknolojik sistemler ile sağlanmaktadır.

Günümüzde sektörel alanların gerektirdiği iş bölümü ve uzmanlaşma mesleki yeterlikleri ön plana çıkarmaktadır. Sektörün ihtiyaç duyduğu işgücünün yetiştirilmesinde ana kaynak olarak kabul edilen mesleki eğitimde kalite ve standardizasyon mesleki yeterliklere sahip yüksek performanslı işgücüyle sağlanabilir.

Mesleki Eğitimin en temel ögesi durumunda bulunan öğrencilere; eğitim süreçleri sonunda kazandırılan mesleki yeterliklerin en iyi şekilde belirlenmesi gereklidir. Mesleki eğitimin verimliliği öğrencilere kazandırılan, bilişsel, devinişsel ve duyuşsal alanlara ilişkin mesleki yeterliklerin en üst düzeyde olmasına bağlıdır.

Bu araştırmada **DACUM** yöntemi ile kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanının mesleki yeterliklerine dayalı modül eğitim programı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın konu bakımından evrenini, makyaj alanını oluşturan;

a. Güzelleştirici-Düzeltici Makyaj

- Temel Makyaj
- Objektif makyaj
- Kamuflaj Makyaj

b. Özel Amaçlı Makyaj

- Plastik Makyaj
- Karakter Makyaj
- Özel Efekt Makyajı

c. Kalıcı Makyaj oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise; **“Güzelleştirici-Düzeltilici Makyaj”** oluşturmaktadır.

Araştırma Kasım 2005 tarihinde Prof. Dr. Semiha Aydın’ın yönlendirmiş olduğu, alanında uzman on beş kişiden oluşan **DACUM** grubu tarafından; mesleki yeterlikler ve yeterliklerle ilgili diğer unsurları ortaya konulmuştur.

Araştırma bulguları aşağıda özetlenmiştir:

- 1- Kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanının sahip olması gereken **“Mesleki Becerilere”** ilişkin; 12 ana yeterliliğe ait 35 alt yeterlikten oluşan “Yeterlik Tablosu” **DACUM** grubu tarafından oluşturulmuştur.
- 2- Kozmetik sektöründü Makyöz-Makyör olarak çalışan meslek elemanının sahip olması gereken **“Mesleki Bilgilere”** ilişkin; 13 ana konu başlığı **DACUM** grubu tarafından belirlenerek listelenmiştir.
- 3- Kozmetik sektöründe Makyöz-Makyör olarak çalışan meslek elemanının kullanması gereken **“Araç-Gereç ve Ekipmanlara”** ilişkin; 50 adet araç-gereç ve ekipman **DACUM** grubu tarafından belirlenerek listelenmiştir.
- 4- Kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanının sahip olması gereken **“Tutum ve İş Alışkanlıklarına”** ilişkin; 16 adet, tutum ve iş alışkanlığı **DACUM** grubu tarafından belirlenerek listelenmiştir.

- 5- Kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanının **“Geleceğe Yönelik Eğilimlerine”** ilişkin; 5 ana konu **DACUM** grubu tarafından belirlenerek listelenmiştir.

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen mesleki yeterlikler doğrultusunda Güzelleştirici-Düzeltici makyaj uygulayan meslek elemanının Modül Eğitim Programı oluşturulmuştur.

ABSTRACT

The quality of vocational training is evaluated in accordance with the needs of the sector. Nowadays, it is very difficult to perceive the advances and changes in social, economic, cultural and political fields different from each other. Advances in a specific sectoral field can affect the other fields. Development of individuals and social structure can only be achieved through educational, scientific and technological systems.

The division of labor and specialization that sectoral fields require bring vocational skills in the foreground. The quality in vocational training and standardization that were viewed as a resource in order to train labor force needed in the sector can be provided with high-performance labor having vocational skills.

Students as the most important part of vocational training necessitate the specification of vocational skills that students will acquire at the end of the educational process. The efficiency in vocational training is based on the uppermost level of skills that students acquired in relation to cognitive, kinetic and auditory fields.

In this study, **“Specification of Vocational Skills of Make-up Artists”**, a modular training program based on the vocational skills of the professional staff working as make-up artists in cosmetic sector is tried to be developed via DACUM method.

a. Beautifying -Corrective Make-up

- Basic Make-up
- Objective Make-up
- Camouflage Make-up

b. Special-Purpose Make-up

- Plastic Make-up
- Character Make-up
- Special Effect Make-up that constitute the context of the study and

c. Permanent Make-up

Beautifying-Corrective Make-up field forms the sample of the study.

This study that was conducted in November, 2005 by a DACUM group consisting of fifteen highly qualified people in their fields who were directed by Prof. Dr. Semiha Aydın introduced vocational skills and other related factors.

Research findings are as follows:

1. With regard to “Vocational Skills” that a professional working as a make-up artist in the cosmetic field has to acquire, “Skills Table” consisting of 35 sub-skills related to 12 basic skills was developed by the DACUM group.
2. With regard to “Vocational Knowledge” that a professional working as a make-up artist in the cosmetic field has to acquire, 13 basic subject titles were specified by the DACUM group.
3. With regard to “Materials and Equipment” that a professional working as a make-up artist in the cosmetic field has to use, 50 materials and equipment were specified and listed by the DACUM group.
4. With regard to “Attitude and Professional Practices” that a professional working as a make-up artist in the cosmetic field has to acquire, 16 attitude and professional habits were specified and listed by the DACUM group.

5. With regard to “Future-oriented Tendencies” that a professional working as a make-up artist in the cosmetic field has, 5 basic subjects were specified and listed by the DACUM group.

As a result of this study, Modular Training Program for the professionals applying Beautifying -Corrective make-up were developed in line with the acquired vocational skills.

ÖNSÖZ

“Bir milletin zenginliği o ülkenin insanlarıdır” özdeyişi, nitelikli insanların ülkenin gelişmesinde ne kadar önemli olduğunu açıkça vurgulamaktadır. Ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin tespitinde bir çok gösterge baz alınırken son dönemlerde bilgi ve özellikle nitelikli insan gücünün çok önemli bir yere sahip olduğu belirtilmektedir. Bilgi toplumu oluşturmak nitelikli insan gücünü yetiştirmek ancak eğitimle mümkün olmakla beraber, konunun önem ve hassasiyeti, konu üzerinde yapılan akademik çalışmaların sayısındaki artıştan da anlaşılmaktadır.

Kişilerin eğitimi ve eğitim sonucunda istendik davranışların oluşturulabilmesi, bu davranışları doğru şekilde kullanılmasının öğretilmesi, eğitimin önem kazanmasına neden olmuş, buna paralel olarak da eğitim kurumları oluşmuştur. Eğitim kurumları örgün ve yaygın eğitim alt sistemlerinden oluşmaktadır. Kalkınma çabası içinde olan ve mevcut durumlarını iyileştirmeye çalışan tüm toplumlar, nitelikli insan kaynağını yetiştirmek için eğitime önem vermekte ve eğitime bilimsel nitelik kazandırma yolunda çaba sarf etmektedirler. Eğitim ve bilim kişilere bilgi ve teknolojik süreçler kazandırırken, diğer yandan bilimsel ve teknolojik gelişmelerde eğitim alanına farklı seçenekler sağlamaktadır. Bunun sonucunda da yeni gereksinimler ortaya çıkmaktadır. Bireyler bu yeni gereksinimleri giderebilmek için yeni uyum yöntemleri, tutumlar, yetiştirme ve çalışma biçimleri geliştirmek zorunda kalmaktadır.

Bireyin topluma kazandırılmasında ve meslek yaşamına yön verilmesinde mesleki eğitimin önemi de göz ardı edilmemelidir. Mesleki eğitimde, iş ve birey arasındaki uyumun sağlanabilmesi için, bu uyumun temelini oluşturacak olan teorik bilginin ve uygulama becerisinin verilmesi gerekmektedir. Başka bir anlatımla, mesleki eğitimde bireylerin yüksek performanslı iş gücü olarak çalışma hayatına hazırlanması, öğretme öğrenme süreçlerinde ise bu yeterliklerin ön görülen meslek standartları doğrultusunda ölçülmesine bağlıdır. Meslek standartları, bir meslek alanı ile ilgili işin kabul edilebilir özelliklere uygun bir şekilde yapılabilmesi için gerekli olan minimum bilgi ve becerileri kapsamaktadır. Dünyada yaşanan değişimler ise

mesleki teknik eğitim sisteminde, kaliteyi yükseltmeye yönelik yeni gelişmelerin olduğunu göstermektedir.

Diğer meslek alanlarında olduğu gibi makyaj uygulamalarını yapan nitelikli insan gücü ihtiyacı olduğu görülmektedir. Bu nedenle mesleki eğitim, örgün ve yaygın mesleki eğitim programlarının sektörün taleplerine uygun nitelikte işgücünü yetiştirecek, yeterlikleri kapsayacak biçimde hazırlanması gerekmektedir. Bu çalışma kozmetik sektöründe çalışan makyöz-makyörlerin sahip olması gereken mesleki yeterliklerin, **DACUM** yöntemi kullanılarak, mesleği uygulayan iş gücünün yeterlikleri belirlenerek, bu yeterliklere göre modül programı hazırlanması amaçlanmaktadır.

Bu araştırmanın yürütülmesinde, her aşamada çalışmalarımı yönlendiren, bilgileri ile yol gösteren tez danışmanım sayın Prof. Dr. Semiha Aydın' a, destek ve katkılarından dolayı sayın Prof. Dr. Tuba Vural, Doç. Dr. Celalettin R. Çelebi'ye ve Öğr. Gör. Ömür Uçar'a, araştırma verilerinin toplanmasında emeği geçen Dacum grubuna ve çalışmalarım sırasında benden yardımını esirgemeyen aileme ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Tülay Kahraman

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	i
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi
 I. BÖLÜM GİRİŞ.....	 1
Problem Cümlesi	4
Alt Problemler	4
Sayıtlılar	5
Sınırlılıklar.....	5
Tanımlar	6
 II. BÖLÜM KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	 8
1. KOZMETİĞİN TANIMI	8
1.1. Kozmetiğin Tarihçesi ve Gelişimi.....	9
1.2. Makyajın Tanımı, Önemi ve Tarihsel Gelişimi.....	11
1.3. Kozmetik Sektörü	15
2.MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM	17
2.1.Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihi Gelişimi	17
2.2.Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi.....	18
2.3.Mesleki Yeterlik ve İş Analizi	20
2.4.Yeterlik Sıralama İlkeleri.....	20
2.5 Program Geliştirme ve Değerlendirme	22

2.6.Standardizasyon ve Meslek Standartları.....	26
İlgili Araştırmalar ve Çalışmalar	33
III. BÖLÜM YÖNTEM.....	37
1 Araştırma Modeli.....	37
2 Evren Ve Örneklem	43
3 Verilerin Toplanması ve Analizi.....	43
IV. BÖLÜM BULGULAR VE YORUM	45
1. Birinci Alt Problem.....	45
2. İkinci Alt Problem.....	47
3.Üçüncü Alt Problem.....	50
4. Dördüncü Alt Problem	53
5. Beşinci Alt Problem	55
V. BÖLÜM SONUÇ VE ÖNERİLER.....	58
1. Sonuç	58
2. Öneriler	64
KAYNAKÇA	65
EKLER.....	73
EK 1- DACUM Çalışma Grubu Üye Listesi.....	73
EK 2- Yeterlik Tablosu	74

TABLÖLAR

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
1.	Eğitim ve İş Dünyası Tarafından Mesleğe Yönelik ve Mesleki Standartların Kullanılması.....	28
2.	Meslek Standartlarının Önemi	30
3.	Yeterlik Tablosu	46
4.	Araç-Gereç ve Ekipman Tablosu	51
5.	Tutum ve İş Alışkanlıkları Tablosu.....	54

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Cilt ve saç temizliği, bakımı ve güzelliği konusunda uygulanan ürünler gerek geçmişte, gerekse günümüzde insan hayatında özel bir rol oynamaktadır. İnsanlar daima, kişisel hayat standartları ile bağımlı olmaksızın, diğer tüketim mamullerine kıyasla, kozmetik ürünlere karşı daha kuvvetli bir ilgi göstermektedirler. Şu unutulmamalıdır ki, artık bütün dünyada kozmetik ürünlerin kişi başına tüketim adetlerinin, ülkelerin gelişmişlik oranları açısından da en önemli kriterlerden biri olarak kabul edildiği gerçektir.

Kozmetikler sadece vücudumuzun güzelliğini sağlayan, geliştiren madde ve ürünler, olarak düşünülemez. Görme, koklama ve dokunma duyularımızı da geliştirir ve dünyayı anlamamıza katkıda bulunur. Bizim tüm kültürel ve sosyal hayatımız içerisinde dokunmuştur ve mevcudiyetimizi yansıtır (Alpmen, 1998:3).

Kozmetikler görünüşümüzün kalitesini artırır, bunun ilk olumlu etkisi kişinin kendine olan güvenin artmasıdır. Kozmetiklerin yaşam kalitesini artırdığı inkar edilemeyecek bir gerçektir (Pelasi, 2002). Günümüzde kadınların güzellik ve bakımlarına hiçbir dönemde olmadığı kadar önem verdikleri görülmektedir. Gelişen teknolojiyle birlikte kişilerdeki kozmetik kullanımı da basın ve reklâmlar aracılığıyla bir hayli artmış durumdadır (Şenol, 2002:3).

Ülkemizin sosyal ve ekonomik gelişmesinde, insan ihtiyaçlarının çeşitleri ve miktarları göz önünde tutulmalıdır. Toplumun psikolojik ve fizyolojik etkilerle, kozmetik ürünlerini kullanma isteği gittikçe artmaktadır. Kişilerin sosyo-ekonomik seviyesinin yükselmesi ve özellikle modern toplumdaki kadının, evden fabrikalara, iş yerlerine ve devlet görevlerine geçerek sosyal katılımı ve bu yollarla gelir sahibi oluşu, kozmetik ürünlere olan talebi artırmıştır (Kozmetik Raporu, 1996:2,3).

Kişilerin güzellik ve bakımlarına vermiş oldukları önem, güzel görünüş konusunda makyaj ve makyaj kozmetiklerini kullanmaya yönlendirmiştir.

Dekoratif kozmetikler kozmetik biliminin işlevden çok güzelleştirme ve süsleme ile ilgilenen en açık ticari alanıdır. Yüksek tüketici profiline rağmen, kozmetiklerin gelişimini ve üretimini destekleyen bilim, daha karmaşık değildir ve hem kimyasal hem de fiziksel disiplinlerle ilişkilidir (Knowlton, Pearce, 1996).

Yeni bir yüzyıla girmeye hazırlandığımız günümüzde teknoloji ve bilimdeki değişim ve gelişim, ülkelerin ekonomik ve sosyal kalkınmasında rolü olan nitelikli işgücünün yetiştirilmesinin önemini de gündemde tutmaktadır. Bir ülkenin kalkınması, nitelik ve nicelik yönünden yeterli insan kaynaklarının geliştirilmesi ile yakından ilişkilidir. İşgücü kaynaklarının geliştirilmesi de ancak eğitim ile sağlanmaktadır.

Günümüzde kozmetik sektörünün çok fazla yer alması, kozmetik ürünlere karşı ortaya çıkan ilginin artması talebinde artmasına neden olmaktadır. Bu talebin ihtiyacı karşılamak üzere; kozmetik sektörün de nitelikli insan gücü ihtiyacı sorun olmaya devam etmektedir. Diğer sektörlerde olduğu gibi, kozmetik sektörünün ihtiyacı olan nitelikli işgücünün yetiştirilmesi de mesleki teknik eğitimin sorumluluğunda bulunmaktadır. Çünkü mesleki teknik eğitim bireylere bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve tavırları kazandırarak istihdam dünyasının ihtiyacı olan insan gücünü yetiştirme görevini üstlenmiştir. Hazırlanan beş yıllık kalkınma planları hedeflerinde de Türkiye'nin, insan gücü-eğitim-istihdam ilişkisinin dengeli bir yapıya kavuşturularak nitelikli işgücü ihtiyacının eğitim yolu ile karşılanması gereğinden söz edilmektedir.

Mesleki ve teknik eğitimde meslek alanlarına özgü öğretim teknolojileri ile bireylere mesleki davranışlar kazandırılır. Bu davranışların sanayide belirli standartlara uygun olarak kullanılması için insan gücü ihtiyaçlarının iyi tanımlanması ve meslek kademelerinin sağlıklı olarak belirlenmesi zorunludur. Bu nedenle mesleki eğitimde bireylere bilimsel ve teknolojik gelişmelerin, sektörel alanların ve çalışma hayatının öngördüğü mesleki yeterliklere sahip yüksek performanslı işgücünün yetiştirilmesi hedeflenmektedir (Karaağaçlı, 1998:297).

Uluslar arası rekabet gücü kazanma çabası içinde bulunan Türkiye için birçok sektörde olduğu gibi kozmetik sektöründe de nitelikli işgücü ihtiyacı olduğu görülmektedir. Bu nedenle mevcut mesleki teknik eğitim sisteminin, iş hayatının talebini karşılayacak nitelikte işgücü yetiştirmeye yönelik olması gerekmektedir.

Genç nüfusun yoğun olduğu ülkemizde, insan kaynaklarının verimli biçimde kullanılması, ancak ihtiyaç duyulan nitelikte işgücünün iş hayatı ile işbirliği içinde, planlı ve programlı olarak yetiştirilmesine bağlıdır. Başka bir deyişle, yetiştirilecek meslek elemanında bulunması gereken yeterliklerin, işi yapan mevcut meslek elemanının sahip olduğu yeterliklere göre belirlenerek, eğitim programlarına yansıtılması gerekmektedir. Çünkü eğitimin etkililiği, bireye kazandırılacak davranışların gerçekçi ve güncel biçimde belirlenmesine bağlıdır. Bunun içinde iş hayatında meydana gelen değişikliklerin izlenerek eğitim programlarına yansıtılması gerekmektedir.

Kozmetik sektörü mesleklerinde, sektörün ihtiyacı olan nitelikli işgücünün yetiştirilmesi amacına yönelik olan bu araştırmanın;

- sektörde çalışan nitelikli işgücünün sahip olduğu mesleki yeterliklere dayalı olarak işgücü yetiştirilmesine katkı sağlaması,
- bir mesleğe götüren, yeterliğe dayalı mesleki-teknik eğitim program yapısının oluşturulmasına katkıda bulunması,
- mesleki teknik eğitim standartları geliştirmesine kaynak oluşturması,
- kozmetik sektörü mesleklerinde öğretim programlarının düzenlenmesine veri sağlaması,
- diğer mesleklerde, yeni araştırmaların yapılması için rehber olması gibi nedenlerle önemli görülmektedir.

Tüm sektörlerde olduğu gibi kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak (makyaj sanatçısı, makyaj artisti, makyaj uzmanı, makyaj elamanı) birçok insan görev yapmaktadır. Yapılmakta olan uygulamaların ve uygulayıcıların mesleki

yeterliklerin kozmetik sektöründeki ihtiyacı karşılayıp karşılamadığının belirlenmesi gereklilik halini almıştır.

Problem Cümlesi

Kozmetik sektöründe hizmet vermekte olan makyöz-makyörlerin almış oldukları eğitimin ve yapmış oldukları uygulamaların hangi standartlar doğrultusunda ele alındığı ve taleplere karşılık verip vermediği konusunun belirlenmesi ve belirlenen mesleki yeterlikler dikkate alınarak yetiştirilecek işgücü için bir program modeli geliştirmektir.

Alt Problemler

Araştırmada bu genel amaç doğrultusunda aşağıda belirtilen alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanının yaptığı işte sahip olması gereken “Mesleki Beceriler” nelerdir?
2. Makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanının yaptığı işte sahip olması gereken “Mesleki Bilgiler” nelerdir?
3. Makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanının uygulamalarında kullanması gereken “Araç-Gereç ve Ekipmanlar” nelerdir?
4. Makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanının sahip olması gereken “Mesleki Tutum ve İş Alışkanlıkları” nelerdir?
5. Makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanının “Geleceğe Yönelik Eğilimleri” neler olmalıdır?

Sayıtlılar

Bu araştırmanın sayıtlıları aşağıda belirtilmiştir:

- Bilgi toplama aracı olarak kullanılan **DACUM** yönteminde Ankara'daki kuaför salonları, güzellik merkezleri, güzellik salonları, kozmetik marketler, Ankara Devlet ve Özel Televizyon Kurumlarında Güzelleştirici-Düzeltici makyaj dalında çalışan makyaj elemanı ile kozmetoloji eğitimi veren resmi ve özel eğitim kurumlarında makyaj dersi yürüten eğitimciler ve akademisyenlerden oluşturulan 15 kişi adı geçen meslek gruplarını en iyi şekilde temsil eden kişilerden oluşmaktadır.
- Mesleki yeterliklerin değerlendirilmesinde kullanılan **DACUM** yöntemi tek başına geçerli ve güvenilirirdir.

Sınırlılıklar

Kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak çalışanların mesleki yeterliklerinin belirlenmesini, Güzelleştirici-Düzeltici Makyaj uygulamalarında mesleğe götüren ve bir program modelinin geliştirilmesini amaçlayan bu araştırma kapsamının sınırlandırılması gerekli görülmüştür. Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıda belirtilmiştir:

- Araştırma Güzelleştirici-Düzeltici makyaj uygulamaları ile sınırlı tutulmuştur, diğer makyaj uygulamaları kapsam dışında bırakılmıştır.
- Araştırma; **DACUM** yönteminin gerçekleştirilmesi için makyaj dalında çalışan makyaj elemanı ile kozmetoloji eğitimi veren resmi ve özel eğitim kurumlarında makyaj dersi yürüten eğitimciler ve akademisyenlerin görüşleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Araştırmada kullanılan tanımlar aşağıda belirtilen anlamlarda kullanılmıştır:

Mesleki Eğitim: Bireye belirli bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlığı kazandıran ve bireyin yeteneklerini geliştiren eğitim süreci (Sezgin, Doğan, Alkan, 1994: 6).

Kuaför Salonu: Saç bakımı ve yapımı, tırnak bakımı ve makyaj uygulamaları yapan küçük, orta ve büyük ölçekli işletmeler.

Güzellik Salonu: Cilt bakımı, vücut bakımı, elektro-epilasyon, el-ayak bakımı ve makyaj uygulamaları yapan küçük, orta ve büyük ölçekli işletmeler.

Güzellik Merkezi: Cilt bakımı, vücut bakımı, elektro/lazer epilasyon, el-ayak bakımı ve makyaj uygulamaları yapan, uzman dermatolog beraberliğinde çalışan küçük, orta ve büyük ölçekli işletmeler.

Yeterlik: Bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tavırlara sahip olma durumu (Sezgin, 1980:18)

İş Analizi: İşin belirlenen standartlarda yapılabilmesi için mesleğin öğretilebilecek temel unsurlara ayrıştırılarak mesleki yeterliklerin belirlenmesi yöntemi (Sezgin, 1994: 22:54).

Bilgi (Bilişsel İşlem): Bilginin kullanılmasından ve işlenmesinden oluşan gözlenebilir davranış (Doğan, 1994: 345).

Beceri (Devinsel İşlem): Gözlenebilen kas ve adale hareketi gibi fiziki belirli süreç ve basamaklardan oluşan davranış (Doğan, 1997: 163).

İş(Meslek):Ferdin ücret karşılığı yaptığı görevlerin bütünü (Sezgin,1994:53).

İş gücü: Kozmetik sektöründe makyöz/makyör mesleklerini yapan kişiler.

İşlem: Başlangıç ve bitiş noktası belli olan, gözlenebilen, ölçülebilen, en az iki basamaktan oluşan bir iş birimi (Doğan, 1997: 345).

İş Alışkanlığı: İşin verimli biçimde yapılabilmesi için gerekli olan hissetme duyma davranışlarının otomatik hale gelmesi (Sezgin, 1994: 240).

Tavır (Mesleki Tutum-İş Alışkanlığı): Ferdin işiyle ilgili durumlar karşısında, doğruluğu iş hayatınca kabul edilen bir davranış göstermesi (Sezgin, 1994: 140).

Öğretim Envanteri: Mesleklerin öğretilbilecek temel bilgi, beceri ve tavır elemanları (Sezgin, 1994: 54).

Mesleki Bilgi: Mesleki becerilerin ayrıştırılması tamamlandıktan sonra bilişsel işlemlerin analizi yapılarak oluşturulan, bir işin yapılabilmesi için bireyin bilmesi gereken, uygulamanın gerçekleşmesi ile doğrudan ilişkili olan bilgilerdir.

Makyöz: İnsanların görünüşünü değiştirme, yüzünü yeniden şekillendirme, hoş ve çekici bir görünüme ulaştırmak için yüzdeki güzel tarafları ortaya çıkarmak ve kusurları en aza indirmek amacıyla dekoratif kozmetik ürünlerle işlem yapan kadın.

Makyör: İnsanların görünüşünü değiştirme, yüzünü yeniden şekillendirme, hoş ve çekici bir görünüme ulaştırmak için yüzdeki güzel tarafları ortaya çıkarmak ve kusurları en aza indirmek amacıyla dekoratif kozmetik ürünlerle işlem yapan erkek.

Ana Yeterlikler: Meslek alanında yapılan temel yeterlik alanlarını gösterir.

Alt Yeterlikler: Her bir ana yeterliliğin altında yapılan anlamlı iş parçalarıdır.

Yeterlik Basamakları: Bir işlemin yerine getirilmesinde gözlenen başlıca adımlardır.

II. BÖLÜM

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırma problemini açıklamaya ve yorumlamaya yardımcı olacağı düşünülen yayınlar incelenmiş, kozmetik, kozmetik sektörü, makyaj, mesleki ve teknik eğitim, mesleki yeterlik ve iş analizi, program geliştirme ve değerlendirme, mesleki ve teknik eğitim kurumlarında program geliştirme süreci ve ilgili araştırmalar konu başlıkları altında özetlenmiştir.

1. KOZMETİĞİN TANIMI

Kozmetik, Yunanca Kosmein, dekore etmek, süslemek sözcüğünden türetilmiştir (Kışlalıoğlu, 2004:3). Bu sözcüğün anlamının aynı zamanda “bakmak, bakım, vücut ile aklın harmonisi” olduğu düşünülebilir. Kozmetik; dünya kuruluşundan bu yana, insan yaşamında önemli bir yer tutmuştur. Kozmetiklerin yaşam kalitesini artırdığı inkâr edilmeyecek bir gerçektir (Şenol, 2002:195).

Kozmetik; insan vücudunun epiderma, tırnaklar, kıllar, saçlar, dudaklar ve dış genital organlar gibi değişik dış kısımlarına, dişlere ve ağız mukozasına uygulanmak üzere hazırlanmış, tek veya temel amacı bu kısımları temizlemek, koku vermek, görünümünü değiştirmek ve/veya vücut kokularını düzeltmek ve/veya korumak veya iyi bir durumda tutmak olan bütün preparatları veya maddeleri kapsar (5324 Sayılı Kozmetik Kanunu, 30 Mart 2005).

Kozmetik; insan vücudunun epiderma, tırnaklar, kıllar, saçlar, dudaklar ve dış genital organlar gibi değişik dış kısımlarına, dişlere ve ağız mukozasına uygulanmak üzere hazırlanmış, tek veya temel amacı bu kısımları temizlemek, koku vermek,

görünümünü değiştirmek ve/veya vücut kokularını düzeltmek ve/veya korumak veya iyi bir durumda tutmak olan bütün preparatlar veya maddeleri ile bunların sınıflandırılması, ambalaj bilgileri ve denetimlerine ilişkin esasları kapsar (Kozmetik Yönetmeliği, 23 Mayıs/25823).

Amerikan gıda, ilaç ve kozmetik kanununda ise; “Dökülmek, serpilmek, ovulmak veya başka herhangi bir şekilde uygulanmak suretiyle vücudun ve vücudun herhangi bir kısmının temizlenmesi, güzelleştirilmesi, cazibesinin artırılması ve görünüşünün değiştirilmesi amacıyla uygulanan preparatlar ve bunların hazırlanması için kullanılan maddelerdir (Alpmen, 1978:9).

Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi kozmetikler vücudun temizlenmesi, güzelleştirilmesi ve görünüşünün değiştirilmesi amacıyla kullanılan ürün ya da maddelerdir. Bunların, insan görünüşünün düzeltilmesi için sistematik bir biçimde incelenmesi ise kozmetoloji bilimini oluşturur.

1.1. Kozmetiğin Tarihçesi ve Gelişimi

Kozmetik preparatlar çok eski çağlardan beri sürekli bir gelişim içindedir. En eski çağlarda kozmetikler dini amaçlar için kullanılmaya başlanmış ve tarihi araştırmalar, kozmetik preparatların ilk defa Mısırlılarca kullanıldıklarını ortaya çıkarmıştır.

İlk Mısırlılarda makyaj sanatı, saç şekil verme ve boyama biçiminde ortaya çıkmıştır. Mısırlıların teknikleri, tarihi ilerleme ile Mezopotamyalılardan İran’a ve Yunanlılara geçmiştir. Hipocrates ve arkadaşları dermatoloji üzerinde çalışarak gerekli perhizin, jimnastiğin, güneşin, banyoların, masajın sağlığa ve güzelliğe olan faydalarını belirterek kozmetolojinin gelişmesine etkili olmuşlardır. Bu devirde kozmetik preparatlar olarak dudak boyaları, allık, saç boyaları kullanılmıştır. Romalılar zamanında kozmetikler geniş uygulama alanı bulmuştur. Kozmetik ve güzelliğin sembolü haline gelen Kleopatra, kozmetik preparatların geniş çapta uygulamasını yapmıştır (Selçuki, 2003:V).

Roma İmparatorluğunun çöküşünden sonra İslam devletlerinde kozmetik alanında gelişmeler görülmüştür. İbn-i Sina, İbn-i Zuhr, Ebu Mansur Muvaffak çalışmalarında ve yazılarında kozmetik ile ilgilenmiştir. Saç boyalarında gelişmeler, bazı kozmetik preparatların satışı yapılmıştır. Rönesans, kozmetik ve parfümerinin gelişmesinde ve ticaretinde önemli bir devirdir. Fatih'in (II. Mehmet) saray doktoru olan Abdeker "Güzelliği Koruma Sanatı" isimli kitabı yazmıştır. Bu kitap devrin hijyen ve kozmetik pratiğini belirten bir kitaptır. 14. ve 19. yüzyıl arasında gelişme devam etmiş zaman zaman tıp ilmi ile beraber zaman zaman ayrı şekilde yapılan incelemelerle değişik kozmetik şekiller ortaya çıkmıştır.

Bir kozmetik malzeme olarak kokular, kozmetiğin doğuşunun başlangıç maddesi ve ilk ürünüdür. Ruhsal durumu düzenleyen bir özelliğe sahiptir. İlk çiçek çiftliği Rönesans devrinde Fransa'da kurulmuş ve kozmetikte kullanılan çiçekler yetiştirilmeye başlanmıştır. Fransız kadınların güzel kokulu yelpazeler kullandığı, şövalyelerin hançerlerinin ve kınlarının yasemin koktuğu bu dönemde, Avrupa'da parfümeri gelişmiş ve ülkeler arası ticaret başlamıştır. Macar kraliçesi Elisabeth tarafından biberiye içerikli alkollü parfüm elde edilmesi, 14.yüzyılda Fransız Kralı VIII. Charles'in parfümü icat eden krallardan biri oluşu, o dönemde insanların yaşamında parfümün ne kadar önemli olduğuna işaret etmektedir (Şenol, 2002:69).

1980'li yıllara kadar kozmetik kullanımı sadece cildin nemlendirilmesi, yumuşatılması veya makyaj amaçlı olmakla birlikte, son yıllarda kozmetikten beklenen fonksiyonlar değişiklikler göstermektedir. 1980'li yıllarının modern ilaç taşıyıcı sistemlerinden lipozomlar ve niozomların kozmetiklere uyarlanması, retinoik asit ve türevlerinin kırışıklık önleyici ürünler olarak ortaya çıkması kozmetik formülasyonlarında ve kullanım amaçlarında yeni bir dönem başlatmıştır.

İnsanların sağlıklı ve genç kalma isteği sağlıklı beslenme, spor yapma, estetik cerrahiden yardım alma gibi değişik yollara başvurmalarının yanı sıra yaşlanmaya karşı etkili olan kozmetik üretiminde ve tüketimlerinde artışa neden olmuştur (Hekimoğlu, 1998:37).

1.2. Makyajın Tanımı, Önemi ve Tarihsel Gelişimi

Makyaj (makeup) kelimesinin Almanca maken sözcüğünden türediği bilinmektedir (Rayner, 1997). “Makyaj yüzü güzelleştirmek ya da değişik biçimlere sokmak, kusurları kapatmak ve genel güzellik anlayışına uygun olarak, bir takım malzemeler ile yüzde yapılan değişiklikler” olarak tanımlanmaktadır (Arıkan, 1998:35).

Makyajın ilk olarak nasıl yapıldığına dair bilgiler, ilkel insanların dinsel törenleri sırasında yaptıkları makyajın incelenmesiyle elde edilmiştir. Patogonyalılar’ın dini törenleri sırasında yüzlerini beyaz tebeşirle boyadıkları, Avusturalya yerlilerin yine bu gibi törenlerde yüzlerini beyaz kille sıvayıp, bunun üzerine tüyler yapıştırdıkları, Kızıl derililerin ise yüzlerine deniz hayvanlarını deniz canavarlarını temsil eder, tahtadan oyulmuş, renkli boyalarla süslenmiş maskeler taktıkları bildirilmektedir (Arıkan, 1998:34, Kışlalıoğlu, 2004:8).

M.Ö.4500 yıllarında, Medeniyet tarihinin kurulmasıyla birlikte her dönemde süslenmede, makyajın önemli olduğu görülmektedir (Kehoe, 1995). Örneğin; 4000 yıl önce Asya’da Hititlerin ruj için cinnebarı çıkardıkları belirtilmektedir (Denevarre, 1983:1). Eski Kaledonlar, Babiller, Asurlar, Medyanlar ve Perslerden oluşan Mezopotanyalılar da kadınların dudaklarını ve yanaklarını ruj ile boyadıkları, hem kadınların hem de erkeklerin, gözlerinin etrafına çizgi çekerek bu çizgileri dışa doğru uzattıkları, kaşlarını ise burnun üst kısmına kadar siyah renk ile koyulaştırdıkları bildirilmektedir (Kehoe, 1995:131).

M.Ö.3100 yıllarında Mısır’da ilk hanedanlığın kurulmasıyla çağlar ötesinden günümüze kadar ulaşan Mısır kültüründe; erkek ve kadınların başlarını tıraş ettirdikleri, insanların ve hayvanların kıllarından yada bitki liflerinden yapılma perukların takıldığı, makyaj malzemesi olarak siyah sürme, pudralı yeşil kokulu taş, kırmızı kil bitki boyaları ve beyaz kurşun kullanıldığı, bu kültürün, Romalılar’ın, Mısır’ı fethetmeleri sonucunda M.Ö. 1300 tarihinden itibaren Roma modası ve tarzı etkisinde kaldığı ve kadınların çoğunlukla saçlarını uzatmaya başladıkları, Mısırdaki yapılan makyajın ise, gözün iç köşesinden başlayarak, dışarıya doğru düz bir çizgi

olarak yaklaşık 2–3 c/m uzayan, gözün etrafına çizilmiş siyah çizgilerden oluştuğu, göz kapaklarının mavimsi veya yeşilimsi renge boyayarak, taktıkları perukla uyumlu bir hale getirdikleri, yanak ve dudaklarını kırmızı, kaş ile kirpiklerini ise siyah renge boyadıkları bilinmektedir (Kehoe, 1995:130).

Anadolu’da ise Türk kadınlarının yüzlerine pudra ve kırmızı boyadan allık sürdükleri, cam isinden yapılan ağaç tığlarla kirpiklerine sürme çektikleri ve yüzlerine ben kondurmalarının da bir gelenek haline geldiği belirtilmektedir (Süslü, 1989:150).

Makyaj yapmanın amacı ve anlamı her dönemde farklı özellikler taşımıştır. 18.yüzyılda Fransa’da çoğu kadınlar yüzlerini boyarken, İngilizler çoğu kozmetik kremlerini, losyonlarını ve güzellik kozmetiklerini yasaklamışlardır (Kehoe, 1995:135). 19.yüzyılda Avrupa’da makyaj yapmanın ahlak dışı bir kavram, bir olay olarak düşünüldüğü bildirilmektedir (Rayner, 1997). 1910 ile 1930 yılları arasındaki, tüm dünya ülkelerini kapsayan savaş dönemlerinde ise makyaj hemen hemen hiç yapılmamış ancak 1930 ve 1940’lı yıllarda film endüstrisinin de etkisi ile makyaj yeniden önem kazanmaya başlamış ve 1950’li yılların başında göz sürmeleri ve takma kirpikler kullanılmıştır. 1960’lı yılların protestoları sırasında, özellikle gençler dış görünüşlerine ve makyaja önem vermezken bu dönemler kozmetik cerrahinin, makinelerin ve estetikçiler tarafından cilt bakımının keşfedildiği bir dönem olmuştur. 1970’li yıllarda ise doğal görünümün önem kazandığı ve bu on yılın sonunda kırmızı renkli dudaklar ve hassas boyanmış gözlerin etkili olduğu bildirilmiştir (Kehoe, 1995:137).

Geçmişten bu güne makyaj uygulaması yapılan bölgelere bakıldığında pek fazla değişiklik göze çarpmamakta, yine gözler, dudaklar, yüz ve yanak kısımları yer almaktadır. Ancak makyaj ürünlerinin içeriğine bakıldığında birçok değişiklik olduğu, kurşun karbonat titanyum oksit, antimon sülfür yerine karbon siyahı ve demir oksit, hayvansal yağlar yerine mineral ve bitkisel yağların kullanıldığı görülmektedir (Rayner, 1997).

1960’lı yılların sonunda modanın tam bir dönüş yapmasıyla birlikte yarı şeffaf ve sedefli ürünlerin kullanıldığı, çinko oksitten daha güçlü koruma sağlayan

titanyum dioksitin tanınmasıyla, cilde daha koyu renkler veren preparatların yapıldığı, daha sonraları bitkisel ve hayvansal yağlar, balmumları ve pigmentler içeren kremlerin hazırlandığı da bildirilmektedir (Balsam, 1972).

Eğlence dünyasını renkli film ve televizyonlar ele geçirince, makyaj yöntemleri ve kozmetikler, ticari yapımcılar için büyük bir pazar haline gelmiştir. Görsel iletişim ile moda üzerindeki önemli etkisini devam ettirmektedir (Kehoe, 1995:139).

Günümüzde makyaj ve saç boyama ile sınırlanan bu alışkanlık, aynı zamanda insanoğlunun güzeli fark etme, beğenme ve doğadaki renklere olan hayranlığından kaynaklanmaktadır.

Geçmiş çok eskilere dayanan makyaj kültürünün makyajın amacı aslında yüzde mevcut olan güzel çizgileri bütün özellikleriyle bilinçli bir tarzda belirginleştirmekle kalmayıp kusurlu tarafları gözlerden gizleyebilmektir. Böylece kadının yüz güzelliğinin en değerli yardımcısı olmaktadır.

Bir makyaj uygulamasının temel amacı, bireyin en ilgi çekici yüz özelliklerini vurgulamak ve en az çekici olanlarını azaltmaktır. Yüz makyajını uygulamak için belirlenmiş bir yöntem yoktur. Bir bireyin yüzünü dikkatlice incelemek ve bireysel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmak önemlidir. Makyajı uygularken; bireyin yüz yapısı, göz, ten ve saç rengi, bireyin nasıl görünmek istediği ve elde edilecek sonuçlar göz önünde bulundurulmalıdır. Temel prensipler bilindiğinde, makyajı gölgelendirme, ışıklandırma ve renk ile optik illüzyonlar yaratmak için kullanılabilir. Bireyin doğal güzelliği; yüz makyajı, saç stili ve kıyafet renklerinin uygun birleşimi ile arttırılabilir (Milady, 2000:498).

Profesyonel anlamda makyaj; renk, anatomi, kimya, ışık, kamera, psikoloji ve film bilgilerini bünyesine alan bir sanattır. Bu bilgilerin yanında profesyonel makyaj sanatçısının (makyöz-makyör) araştırıcı ve yaratıcı kişiliğe sahip olması gerekmektedir.

Uygulama amacına göre makyaj şu şekilde sınıflandırılabilir;

- **Güzelleştirici ve Düzeltici Makyaj**

- Temel Makyaj
- Objektif Makyajı
- Kamufraj makyajı

- **Özel Amaçlı Makyaj**

- Plastik Makyaj
- Karakter Makyajı
- Özel Efekt Makyajı

- **Kalıcı Makyaj**

Kalıcı Makyaj Teknikleri çok eski tarih dönemlerine kadar uzanmaktadır. Tao sanatı ile başlayan daha sonra dövme olarak insanlığın hayatına giren kalıcı makyaj teknikleri, güzelleştirme ve düzeltme amaçlı olarak son yıllarda kullanılmaya başlanmıştır(Lorenzini, 1999).

Kamufraj Makyaj; insanların rahatsız olduğu renk ve hat kusurlarını ortadan kaldırmak için kullanılır. Teknik olarak temel makyajdan ayrı bir makyaj türü oluşturup; temel makyajda olduğu gibi düzeltici ve güzelleştirme amaçlı olarak kullanılmaktadır (Tosundur, 2002).

Makyaj fotomodellere, spikerlere uygulanan yönüyle güzelleştirici, tiyatro ve sinemada uygulanan; yaşlandırma, yara yanık, kel kafa, palyaço makyaj uygulamalarıyla özel amaçlı makyajı olabilmektedir (Abalı, 2003).

Temel makyaj insanların var oluşlarından itibaren süslenme adı altında kendini göstermiştir. İnsanın kendi görünüşünü değiştirme, yüzünü yeniden şekillendirme, hoş ve çekici bir görünüme ulaştırmak için yüzdeki güzel tarafları ortaya çıkarmak ve kusurları en aza indirmek amacıyla dekoratif kozmetik ürünlerle yapılan işlemlerdir.

Dekoratif kozmetikler; cilt bozukluklarını (kırmızılık, kılcal damar ya da pigment bozuklukları) örtmeye olanak verir ve ağız, burun, göz ve yüz biçimini değiştirir. Dekoratif kozmetik bakım kozmetiğinin tamamlayıcısı olarak düşünülmelidir.

1.3. Kozmetik Sektörü

Gelişen ve değişen dünya koşullarında, sağlıklı ve sosyal yapıya kavuşmuş Türkiye oluşturma yolunu, sağlıklı bir ekonomik yapı oluşturmaktan geçmektedir.

Türkiye’de 1972 yılında o günkü koşullarla kozmetik ürün üretmeye başlayan ve parmakla sayılabilecek düzeyde az firmayla yola çıkan bazı kozmetik sanayi kuruluşları, ürünün kalitesi dahil teslimata kadar pek çok zorluklar yaşamışlardır. 1972 yılında 50 ton şampuan üretilmesi bir devrim diye düşünülmüştür. 1975 yılında aynı sanayi firmaları cilt ürünlerinin üretimine başladıklarında işlemler eski problemlerden daha uzak ve daha deneyim kazanmış bir hızla ve ekiplerle devam etmiştir.

1955’lerde üretimini son teknolojik koşullara uygun olarak yapmaya yönelik çalışmalarla yürüten bu sanayi kuruluşları, artık Türkiye’nin bütün kozmetik ihtiyaçlarını karşılayacak kapasitededirler. 1980 yılından itibaren özendirilmeye çalışılan kozmetik sektörü teşviklerle 1997’de 1996 yılına göre miktar olarak %94, değer olarak %39 oranında artış göstermiştir. 1998’de kozmetik ithalatı 1997 yılı ile karşılaştırıldığında miktar olarak %5, değer olarak %15 oranında düşmüştür. Bunun nedeni her geçen gün bir değil birden fazla ürünün üretilmesi, firmalar arası fiyat, rekabet ve hizmetin getirdiği yarış süresi olabilir (Şenol, 2002:197).

Bugün Türkiye kozmetikte kullanılan gülyağı, ıhlamur çiçeği, defneyaprağı, bergamut, nane, limon, portakal, mandalin, turunç gibi narenciye esans yağlarını ihraç eden bir ülkedir. Diğer dünya ülkeleri gibi tüketim açısından ilk sıralarda yer alan Türkiye Kozmetik Sanayi, 2000’lerde birçok yerli ve yabancı kuruluşlarca

hammadde üretiminden başlayarak her çeşit kozmetik ürünü üreten dünya ülkeleri arasına girmiştir (ACNielsen, 2005).

Kozmetik sektöründe, bütün dünyada olduğu gibi, ülkemizde de çok büyük gelişmeler yaşandığı, her geçen gün yeni cihazların, tekniklerin ortaya çıktığı gözlenmektedir. Genç nüfusa sahip olan ülkemizde, kozmetoloji meslek dallarının önemli bir istihdam alanı oluşturduğu bilinmektedir.

AB’de en çok kozmetoloji çalışanı 256.524 kişi ile Almanya’da bulunmaktadır. Nüfusları 1999 rakamlarına göre ülkemizle benzerlik gösteren Fransa(58.689.000) ve İngiltere (58.689.000), Türkiye (61.158.000) ile ülkemizde rakamlar karşılaştırıldığında Fransa’da 123.280, İngiltere’de ise 149.000’i kuaförlük ve berberlik, 34.000’i güzellik veya söz konusu meslek dallarıyla ilgili bir bölümde çalışanlar dahil toplam 183.000 kişi bu sektörde çalışmaktadır. Bu rakamlara göre ülkemizde kozmetoloji alanında çalışanların sayısı Fransa’dan %60 daha az, İngiltere’den %100 daha azdır. Araştırma sonuçları ve Sanayi Bakanlığı verileri dikkate alınarak Türkiye’deki toplam profesyonel kozmetolog sayısı 75.000 ile 85.000 kişi arası bir rakam olduğu tahmin edilmektedir (Nardan,2005: 34).

Küresel rekabetin ön plana çıktığı günümüzde eğitilmiş ve iyi yetiştirilmiş iş gücü küresel ekonomide rekabet gücünün korunmasında çok önemli bir unsur olarak kabul edilmektedir. Çünkü işletmelerin rekabet gücü, sahip olduğu işgücünün becerisi ile doğru orantılı olarak artmaktadır.

Kalkınma süresinde olan Türkiye’nin karşılaştığı sorunlardan biri de nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi ve istihdamdır (Ceylan, 1994: 12). Bu nedenle kozmetik sektörüne işgücü yetiştiren mesleki ve teknik eğitim ile ilgili yayınların incelenmesinde yarar görülmektedir.

2. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

2.1. Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihi Gelişimi

Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim, İmparatorluk ve Cumhuriyet dönemleri olmak üzere iki bölümde incelenebilir.

İmparatorluk Dönemi: Toplumumuzda 12.yüzyıldan 18.yüzyıla kadar mesleki eğitim; geleneksel usullerle ve bir sistem içerisinde esnaf, sanatkâr teşkilatlarınca yürütülmüştür. Selçuklularda Ahilik adıyla kurulmuş olan Esnaf Sanatkar Teşkilatı; Osmanlılar döneminde de Lonca ve Gedik adları altında devam etmiştir. Selçuklu ve Osmanlı döneminde mükemmel bir şekilde işleyen ahilik sistemi, mesleki eğitimini hem geniş bir toplumsal tabana oturtmuş hem de vasıflı ara insan gücü ihtiyacının karşılanmasında asırlar boyu başarıyla uygulanmıştır (Yalkın, 2002:2).

İmparatorluk ordularının modern savaş tekniklerine göre eğitilmelerini sağlamak amacıyla, ilk modern mesleki eğitim kurumları ordu bünyesinde kurulmaya başlanmıştır (Sezgin, 1982: 33).

19.Yüzyılın ikinci yarısında Erkek Teknik Öğretim, Kız Teknik Öğretim ve Ticaret Öğretim Kurumlarının temellerini oluşturan okullar açılmıştır.

Cumhuriyet Dönemi: Türkiye Cumhuriyetinin kurulduğu günlerde en önemli hedeflerinden biri ekonomiyi canlandırmak olmuştur. Bu dönemde savaşlar ve çeşitli ekonomik güçlükler nedeniyle mesleki teknik eğitim sadece ekonomik kalkınma planlarına paralel olarak gerekli insan gücünü hazırlayıcı nitelikte bir inceleme ve geliştirme konusu olarak ele alınmıştır. Bu yıllarda, eğitimin temel politikasını ve esaslarını belirli bir sisteme oturtmak amacıyla dönemin ünlü eğitimcileri, yabancı uzmanlar ülkemize davet edilmiştir. Bu uzmanlar çeşitli incelemeler yaparak, eğitim sistemiyle ilgili raporlar hazırlamışlardır. Yerli ve yabancı uzmanların incelemeleri ve önerileri Milli Eğitim Bakanlığınca

değerlendirilmiş, değerlendirme sonuçlarına göre mesleki teknik eğitim kurumları yeni bir yapıya kavuşturulmaya çalışılmıştır.

1933 yılında okulları ve hizmetlerin gelişmesi sonucu, bu okulları ayrı bir genel müdürlüğe bağlanarak idare edilmelerine ihtiyaç duyulduğundan, Milli Eğitim Bakanlığı'nda Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur (Alkan, Doğan, Sezgin. 1994: 58, 59, 60, 61).

2.2. Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi

Eğitimin önemli bir boyutu olan mesleki ve teknik eğitim, oldukça farklı mesleki alanlarda ve kompleks yapıdadır. Mesleki teknik eğitimin en önemli görevi, istihdam dünyasında işgücü yetiştirmektir. Görev yapacak iş gücünde aranan nitelikler ise farklılık göstermektedir.

Türk eğitim sistemini yeniden düzenleyen 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunun genel amaçlara ilişkin 2.Maddesinde Mesleki ve Teknik Eğitim, bireyin ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle onların, kendilerini mutlu kılacak ve topluluğun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak olarak ifade edilmektedir (14574 Sayılı Resmi Gazete 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973).

Mesleki eğitim, bireye bir işin gerektirdiği mesleki yeterlikleri kazandırmayı ve onun yeteneklerini çok yönlü geliştirmeyi amaçlar. Mesleki Eğitim iş, birey ve eğitimden oluşan üç boyutlu bir bütündür. Bu öğelerde meydana gelen değişimler mesleki eğitimin amaç, kapsam, öğretme-öğrenme stratejileri, süre, örgütlenme, değerlendirme vb. öğelerinde anlamlı değişiklikler yapmaktadır. Bireyin ve iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek biçimde tasarlanmış ve etkili biçimde uygulanmış, mesleki eğitim, kalkınmayı hızlandırma da ve işsizliği azaltmada etkili

olmaktadır. Genç nüfus yapısına sahip ülkemizde, çağın ihtiyaçlarına göre yetiştirilecek beceri ve teknik insan gücü, Türkiye'nin rekabet gücünün yükseltilmesine katkıda bulunur.

Orta öğretim kurumları mezunlarından yüksek öğretime devam etme imkanı bulamamış ve iş hayatında geçerliliği olan mesleki yeterliklere sahip olamayan büyük bir gençlik kitlesi bulunmaktadır. Bu gençlere, işgücü piyasasının taleplerine uygun mesleki yeterlik kazandırılması mesleki yaygın eğitimin görevidir (Sezgin, 1999: 154).

Ülkemizde eğitim sisteminde mesleki eğitime yönelmeyi teşvik edecek düzenlemeler yapılması gerektiği ve zorunlu temel eğitimden sonra mesleki eğitime yönelme oranının %60'lara çıkarılacağı kalkınma planlarında onlarca yıldır vurgulanmasına karşın hala bu hedeflere ulaşılmamıştır. Hala işgücü arzı ile talebi arasında nitelik yönünden uyumsuzluk bulunmakta, bir yanda yoğun ve yapısal işsizlik sorunu yaşanırken diğer yanda işletmelerin nitelikli işgücü açığı karşılanamamaktadır (TESK, 2006).

Mesleki Eğitimden beklenen; pazarın değişen yapısına ve teknolojik değişikliklere kolayca cevap verebilecek ve uyum içinde çalışabilecek, daha yüksek bilgi düzeyine sahip, sürekli öğrenen ve daha fazla sorumluluk alan işgücüdür. Bu nedenle mesleki eğitimde bireylere bilimsel ve teknolojik gelişmelerin, sektörel alanların ve çalışma hayatının öngördüğü mesleki yeterliklere sahip yüksek performanslı işgücünün yetiştirilmesi hedeflenmektedir (Karaağaçlı, 1998: 297).

İş hayatının taleplerine uygun mesleki yeterlikleri kapsayacak biçimde düzenlenen mesleki ve teknik eğitim programlarında, yüksek performanslı işgücünün yetiştirilmesinde mesleki yeterlik ve iş analizi önemli bir role sahiptir.

2.3. Mesleki Yeterlik ve İş Analizi

Yeterlik kavramı, “bir işi veya görevi yapabilme gücü” olarak tanımlanmıştır. Buna göre yeterlik; her bir ana görev kapsamında işlem karakterinde, kendi içinde bütünlüğü olan, meslek içinde tekrarlanan, daha alt işlem basamaklarına ayrılabilen, başkaları ile bir araya gelerek farklı görevlerin yapılmasını sağlayan, süresi tam olarak belirlenemese de dakikalarla sınırlı bir zaman diliminde yapılabilen, gerektiğinde bir başkasına devredilebilir nitelikte olan, alt görevleri anlatacak biçimde belirlenmiştir.

Ölçülebilirlik: Yeterliklerin gözlenebilir, dolayısıyla ölçülebilir olması esas alınmıştır. Ölçülebilirlik; her yeterliliğin işlem süresince gözlenebilmesi ya da süreç sonun da ortaya çıkan karar, hizmet ya da ürünün nitelik ve/veya uygunluğunun belirlenebilmesi biçiminde alınmıştır.

Genellik: Yeterliklerin bütün meslek alanları için ortak olmasına dikkat edilmelidir.

Bütünlük: Yeterliklerin kendi içlerinde bir bütün oluşturmalarına özen gösterilmesidir. Bunların her birinin belirli bir başlangıcı ve sonu vardır. Yeterlik bu iki nokta arasında bir bütündür.

Tekrarlanabilirlik: Her bir yeterliğin uygulayıcı tarafından sık veya seyrek, ama mutlaka tekrarlanabilir özellikte olmasına dikkat edilmesidir.

İşlevsellik: Her yeterliğin yapılması ile ya bir ürün ya bir süreç ya da bir karar ortaya çıkmalıdır.

2.4. Yeterlik Sıralama İlkeleri

Süreç İçinde Öncelik: Ana Yeterliklerin birbirine göre sıralanmasında ve bunların kendi içinde düzenlenmesinde yeterliğin süreç içindeki öncelik sırası esas

alınmalıdır. Bir yeterliğe sahip olmak, o yeterliğin gerektirdiği her yerde yapılması demektir.

Aşamalılık: Yeterlikler sıralanırken en basitten karmaşığa doğru bir sıraya göre düzenlenmelidir.

Kullanma Sıklığı: Yeterliklerin sıralanmasında sık kullanılanlar önce, az kullanılanlar ise sonra verilmelidir (M.E.B., 2002: 11, 12).

Mesleki yeterlik, bir meslekteki yeterlik, ehliyet anlamında da kullanılmaktadır. Mesleki yeterlik kavramında, işlemlerin yapılmasına ilişkin kararlar ile işlem yolları önemli olup; bilgi, beceri ve tavırlardaki yeterlik demektir. Mesleki yeterlik, bir mesleği asgari performans standartlarını karşılayabilecek biçimde yapabilmektir (Özçelik, 1988: 2). Bu açıdan bakıldığında, mesleki eğitimin yeterliklere dayalı olmasının gerektiği düşünülebilir.

Mesleki yeterlik kavramına açıklık getirebilmek için yeterliği oluşturan öğelerin elde edilebileceği kaynaklarında açıklanması gerekmektedir.

Bir meslekle ilgili yeterliklerin hangi öğelerden, diğer bir deyişle hangi işlemlerden oluştuğunu gösteren güvenilir bilgi kaynakları, o meslekle ilgili; eğitim programları amaçları, iş tanımları ve iş analiz sonuçlarıdır. Yeterlikleri belirleyen bilgi, beceri ve tavırlar, eğitim programlarında amaç olarak ele alındığı için eğitim programlarının amaçlarından yararlanılabilir. İş tanımları ise bir meslekte başarılı olabilecek bir bireyin sahip olması gereken bilgi, beceri ve tavırlar konusunda doğrudan ya da dolaylı bilgiler sağlayabilir. Bir meslekle ilgili yeterlikleri oluşturan bilgi, beceri ve tavırların elde edilebileceği en güvenilir kaynak ise iş analizleridir (Özçelik, 1988: 3-4).

Geniş anlamda mesleki eğitim, meslek ile birey arasında uyum sağlama sürecidir. Mesleki eğitimin etkililik derecesi ile eğitimle bireye kazandırılan mesleki yeterliklerin, işin gereklerine uygunluğu arasında olumlu bir ilişki bulunmaktadır. Birey, mesleği etkili bir biçimde yapabilmesi için hangi mesleki yeterliklere sahip olmalıdır? Bu sorunun doğru yanıtlanabilmesi için, işin öğrenilebilir öğelere

ayrıştırılması gerekmektedir. Bu ayrıştırma, kısaca, iş analizi olarak tanımlanmaktadır.

Sezgin'e göre, mesleki teknik eğitim programlarının kapsamı, iş analizlerine dayalı olarak hazırlanan öğrenim envanterinden seçilmelidir. Çünkü öğretim envanterinin iş hayatındaki gerçek durumu yansıtması ile mesleki teknik eğitimin iş hayatının taleplerine uygun iş gücü yetiştirilmesi arasında yüksek bir ilişki olduğu gözlenmektedir Sezgin (1994: 144)'e göre, "etkili bir mesleki eğitimin temel şartı, eğitim yoluyla bireye kazandırılan davranışların işin gereklerine uygun olmasıdır." Bu nedenle işin öğretilebilecek bilme, yapma ve tutum-alışkanlık unsurlarına ayrıştırılmasına ihtiyaç vardır. İş analizleriyle tespit edilen öğretim envanteri, mesleki eğitim programlarının kapsamının kararlaştırılmasında temel kaynaktır.

Mesleki eğitim programlarının kapsamı, bu eğitimi alanların meslekteki işlerini kaliteli biçimde yapabilmeleri için gerekli olan bilgi, beceri ve tavırları içermelidir. Bu içerik, bireyin iş yaşamında, o meslekte yaptığı görevler analiz edilerek saptanmalıdır (M.E.B., 1990: 516). Çünkü mesleki eğitim programlarının iş yaşamının dinamik yapısı ile yakından ilişkili olması, bu programların araştırmalara dayalı olarak hazırlanmasını zorunlu kılmaktadır.

2.5. Program Geliştirme ve Değerlendirme

Bilim, teknoloji ve iş hayatındaki değişime uygun insan gücü ihtiyacının karşılanabilmesi için mesleki-teknik eğitim programlarının geliştirilmesi süreklilik kazanmaktadır. Çünkü işin ve eğitim ihtiyacının değişmesi, eğitim programlarının da değişmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda, mesleki ve teknik eğitimde program geliştirme daha farklı bir önem arz etmektedir.

Doğan (1997:4-5)'a göre program; öğretmene, neyi, niçin ve nasıl öğreteceğini; öğrenciye, ne öğreneceğini ve kendisinden ne beklendiğini; işverene hangi bitmiş ürünü (mezunu) alması gerektiğini bildirmelidir. Program aynı zamanda

uygulama stratejisini belirtmeli ve değerlendirme için bir temel oluşturmalıdır. Program, temelde ihtiyacın değerlendirilmesini, içeriğin belirlenmesini ve öğretim için sıralanmasını içermektedir.

Demirel (2000:4)'e göre ise eğitim programı, “okullarda bireye kazandırılması düşünülen niteliklerin nasıl kazandırılacağına ilişkin bir plan olarak ele alınabilir” ya da “istendik hedef ve davranışların kazandırılması için stratejilerin belirlendiği yazılı doküman ya da eylem planıdır”.

Eğitim programlarının ihtiyaçları karşılayacak şekilde geliştirilmesini temin etmek amacı ile sistem yaklaşımı kullanılmaya başlanmıştır (Doğan, 1997:2). Bu çerçevede program geliştirme süreci aşağıdaki etkinlikleri kapsamaktadır:

1. Programı Planlama
2. Eğitim İhtiyacını Değerlendirme
3. İçeriği Analiz Etme
4. İçeriği Seçme ve Düzenleme
5. Öğretim Stratejisini Belirleme
6. Öğretim Kaynaklarını ve Öğretim Yöntemlerini Geliştirme
7. Değerlendirme ve Geri Bildirim Sonuçlarına Göre Gerekli Düzenlemeleri Gerçekleştirme.

Program geliştirmede sistem yaklaşımı, mesleki eğitimde, özellikle öğretim ile iş hayatı arasında bağlantının kurulabilmesi için gerekli görülmektedir. Sistem yaklaşımında program geliştirme; analiz, program tasarımı, uygulama ve değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır (Külahçı, 1995a:16). Yeterliye dayalı program yaklaşımı, özellikle mesleki eğitimde, öğrencilerin iyi yetişmemesi sorununa bir cevap olarak ortaya çıkmış; davranışların değişimine ve uygulanabilirliğine odaklanmıştır. Diğer bir deyişle, öğrencinin kazandığı bilgi ile ne yapabildiğinin değerlendirilmesidir. “Yeterlik daha çok kapasite ve yeteneği belirlemekte, bilişsel, devinsel ve duyuşsal davranışların sergilendiği sonuçlarla ilgilenmektedir” (Külahçı, 1995b:23).

Yirminci yüzyıla kadar “konular listesi” anlamında kullanılan eğitim programı kavramının tanımı üzerinde çeşitli yorumlar yapılmış ve yorumlar arasında ortak olanlardan en çarpıcı olanlar şöyle sıralanmıştır:

- Konular listesidir
- Ders içerikleridir
- Çalışmaların programlanmasıdır
- Öğretim materyalleri listesidir.
- Derslerin sıralanmasıdır.
- Hedef davranışlar grubudur.
- Okul içinde ve dışında öğretilen her şeydir.
- Okul personeli tarafından planlanan her şeydir.

Ancak eğitim programları üzerinde daha kapsamlı ve betimleyici tanımlar yapılmaktadır (Demirel, 2000:3).

Carter V. Good, programı, “bir çalışma alanında sertifika ya da diploma alabilmek için sistematik olarak sıralanması gereken dersler ya da konulardan oluşan bir liste” olarak tanımlamaktadır (Aktaran; Demirel, 2000:2).

Program kavramına farklı bir açıdan bakan, Robert M.Gagne, “konu alanını içerik, hedeflerin ifadesini de gözlenebilir davranış olarak belirtmiş, içeriğin düzenlenmesi ve öğrencilerin giriş becerilerinin ön değerlendirmesinin birlikte ele alınması gerektiğini” önermiştir (Aktaran; Demirel, 2003:3).

Öte yandan, sistem yaklaşımı açısından program Sönmez (1999:7)’e göre şöyle tanımlanmaktadır:

“Kişide gözlenmesi kararlaştırılan hedefleri, bunları gerçekleştirebilecek düzenli eğitim ve sınav durumlarını içeren dirik bir bütündür.” Bu yaklaşımda, programı oluşturan öğeler sürekli olarak birbirleriyle etkileşim halindedirler ve birbirlerini etkileyerek beraber organize olurlar.

Bu açıklamalara göre program; verilere dayalı, ihtiyaç karşılama yönünde dinamik, iş hayatının ihtiyaçlarına dönük, öğrenci ve öğretmen açısından sonuçları açık, uygulanabilir, izlenebilir ve değerlendirilebilir olmalıdır. Programın hedefleri programla ilgili ve ulaşılabilir olmalıdır. Program hedefleri belirlendikten sonra öğrenme-öğretme yöntemleri ile etkinlikleri ve ders araç gereçleri mantıklı bir biçimde, öğrenciden beklenen sonuçlara ulaşacak şekilde geliştirilmeli ve değerlendirilmelidir.

Bir eğitim programı planlanırken işe öncelikle programın nasıl olacağını tasarlamakla başlanmalıdır. Program tasarımları bir eğitim programını oluşturan temel öğelerden oluşmaktadır. Eğitim programı tasarımcıları, bu öğelere farklı ağırlıklar vererek kendilerine özgü farklı tasarımlar ortaya çıkarmaktadırlar (Aydın, 1988, Demirel, 2000: 51 -52).

Türkiye’de bulunan program geliştirme uzmanlarının tamamına yakını bir programın temel öğelerinin “amaçlar (hedefler), muhteva (içerik), öğretme-öğrenme süreçleri (eğitim durumları ve değerlendirme)” olduğu görüşünü belirtmişlerdir (Demirel, 2000: 65).

Belirli bir program için içeriği saptamak, o program için öngörülen işlemlerin listesini yapmaktır. İşlem listesini tamamlamak, programların geliştirilmesinde önemli bir aşamadır. Eğitim programları oluşturulurken başlangıç noktası, bireyin gireceği işi oluşturan işlemleri saptamaktır. Bunun için işin analiz edilmesi gerekir (Aydın, 1988, Doğan, 1979: 57).

Programlar, mevcut duruma değil, toplum ile iş hayatının gelecekteki ihtiyaçlarına duyarlı olmalıdır. Çünkü toplum ve iş hayatı değişirken programlar aynı kalırsa ihtiyaçlar karşılanamaz. İş hayatının ihtiyaçlarına uygun nitelikte işgücünü yetiştirme görevini üstlenen mesleki teknik eğitimde ihtiyaç duyulan değişiklikler tartışılmaktadır. Bu tartışmalara göre; esnek ve geniş mesleki yeterliklere sahip olan, teknolojiye uyum sağlayan ve teknolojik değişiklikleri anlayan ve belli bir meslek alanı ya da alanlarında mesleki yeterliğe sahip olan işgücünün yetiştirilmesi hedeflenerek, programların bu hedeflere göre geliştirilmesi gerekmektedir.

Mesleki eğitim programlarının, kozmetik sektörünün beklentilerini karşılayacak şekilde hazırlanması ve sürekli güncelleştirilmesi meslek standartlarının oluşturulmasını zorunlu hale getirmektedir.

2.6. Standardizasyon ve Meslek Standartları

Uluslararası Standardlaştırma Örgütü (ISO)'nın Bilimsel İlkeler Komitesi Standardizasyonu şöyle tanımlamaktadır: Standardizasyon, belirli bir faaliyetin, o faaliyetle ilgili bulunanların ve özellikle ekonominin yararına yapılabilmesi için, tüm tarafların katkı ve işbirliği ile belirli kurallar koyma ve bu kuralları uygulama işlemidir (Çetinkaya, 2000:9).

Meslek Standardı çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır. Bunlar:

“Bir mesleği icra eden kişi/kişilerin o meslekle ilgili olarak sahip oldukları bilgi, beceri, tutumlarını analiz ederek, elde edilen bilgilerle yapılan mesleğin tanımını, meslekle ilgili görev veya işleri, kullanılacak araç ve gereçleri, sahip olunacak bilgi ve becerileri ölçme kriterlerini gösteren formlardan oluşan kitapçıklardır” (Elgin, 1990).

“Mesleğin gerektirdiği kademelerdeki işi icra eden ehil kişinin, o meslekle ilgili olarak sahip olduğu bilgi, beceri ve tutumlarını analiz ederek elde edilen bilgilerle mesleğin tanımını, meslekle ilgili görev veya işleri, kullanılacak araç ve gereçleri, sahip olunacak bilgi ve becerileri ölçme kıstaslarını gösteren, kapsamlı ve yetkili taraflarca onaylanmış belgedir (Çıraklık ve Mesleki-Teknik Eğitim Konseyi Raporu, 1990: 110).

Meslek standartları, mesleki yeterlikleri belirlemek, eğitim programcılarını yönlendirmek, performansı değerlendirmek, yenilikleri sistematik olarak izleyip sürekliliği sağlamak üzere hazırlanır.

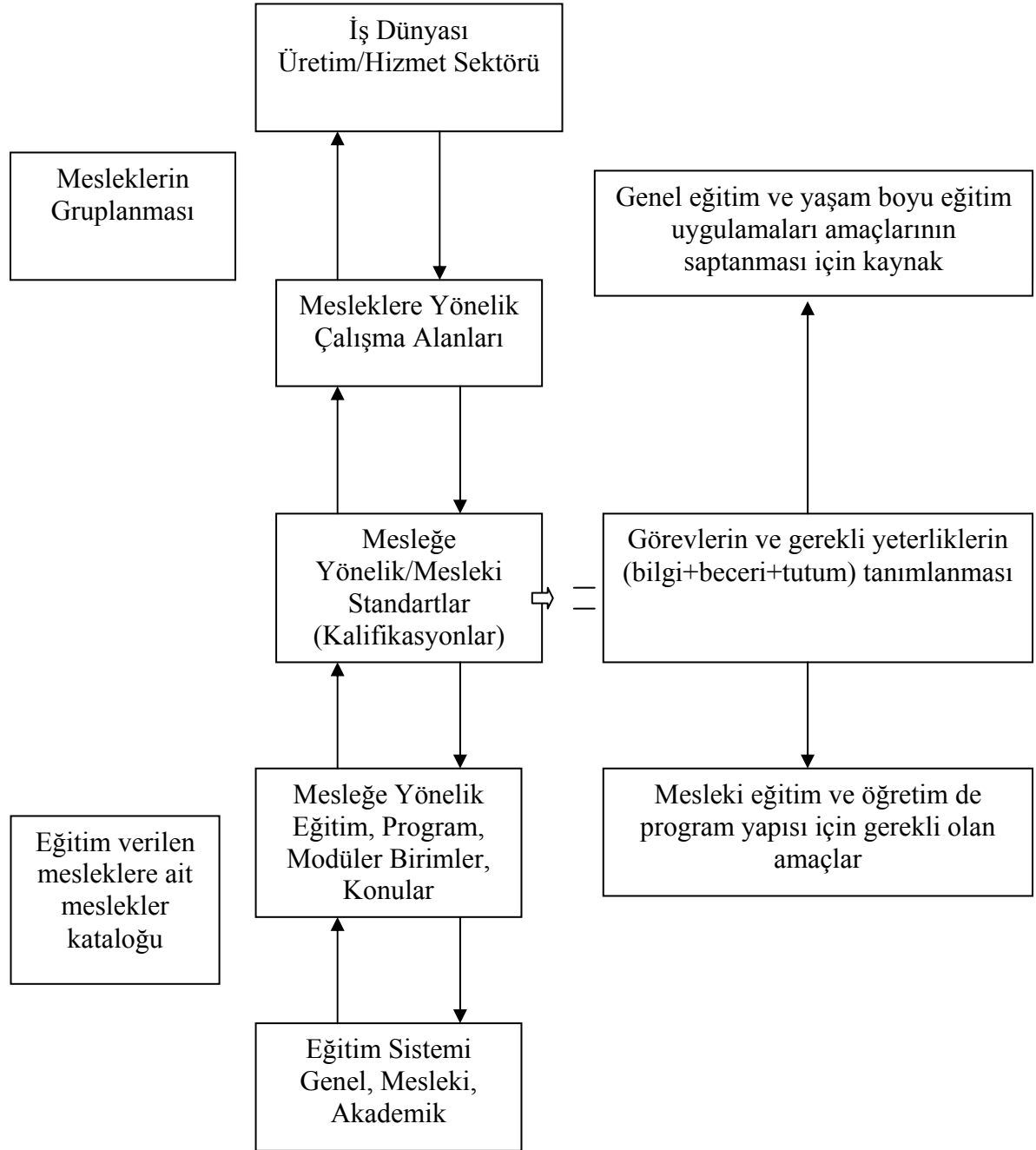
Meslek standartlarının esas alındığı faaliyetler şu şekilde sıralanabilir:

- Eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi,
- Eğitim programlarının geliştirilmesi,
- Çalışanların performanslarının değerlendirilmesi,
- Sistem ve süreç analizi,
- Yeterlik testi yapma,
- İş akışında optimum fayda sağlama,
- Amaca uygun hizmet yürütme (Koçer, 2002: 42).

Meslek standartları, talep edilen performansın hangi bireysel özellikler tarafından karşılanabileceğini tanımlar, ulusal meslek standartları ise bu tanımlamaları, her hangi bir sektör içerisinde istihdam arz eden tüm meslekler için ayrı ayrı düzeylerine uygun olarak belirleyen, mesleğe ait tanımlanmış rollerin ve sorumlulukların esas alındığı birimlerin formudur (Akgül, 2004: 17).

Prensip olarak eğitim sektörü, iş dünyası ve yaşamdaki değişiklikler arasındaki bağlantıyı sağlayarak bu öğelerin birbirlerini görebilmelerini sağlar. Eğitim dünyası ile bu sistemin çıktılarını kapsayan iş dünyasının amaçlarını bir araya getirir.

Eğitim ve iş dünyası tarafından mesleğe yönelik ve mesleki standartların kullanılması aşağıdaki şekilde ayrıntılı olarak çizelge halinde sunulabilir.

Tablo 1. Eğitim ve İş Dünyası Tarafından Mesleğe Yönelik ve Mesleki Standartların Kullanılması (Akgül, 2004:18)

Meslek Standartları, işlerinde uzman olan bireylerin hangi yeterlikleri göstermek durumunda olduklarını kesin olarak tanımlar. Bu yeterliğin edinilmesi, mesleği yapmak için gereken bilgi, beceri ve mesleki tutumların oluşturduğu bir hazır bulunuşluğa sahip olmaya ve iş ortamlarında bu, bilgi, beceri ve tutuma ilişkin deneyim elde edilmesine bağlıdır.

Meslek standartlarının belirlenmesinin sosyal taraflar açısından ifade ettiği önem aşağıda görüldüğü gibi tablollaştırılarak bir analiz yapılabilir.

EĞİTİMCİLER AÇISINDAN	İŞVERENLER AÇISINDAN	ÇALIŞANLAR AÇISINDAN
- İş yaşamının gereksinim duyduğu iş gücünün sahip olması gereken yeterlikleri göstermektedir - Çalışanların ve öğrencilerin gereksinimlerine tam olarak karşılık veren eğitim ve öğretim programlarının hazırlanmasına yardımcı olmaktadır. - Eğitim programlarıyla iş yaşamının talepleri arasında uyumu sağlamaktadır. - İş yaşamının eğitime katkısı ve katılımını kolaylaştırmaktadır. - Kariyer planlamasında ve seçimlerde uygun ve doğru bilgilerin verilmesini sağlamaktadır. - Eğitim ve öğretim kurumlarındaki araştırma faaliyetlerinin, üretim ve mesleki uygulamalara yönelik olmasını sağlamaktadır.	- İşe alınacak kişinin taşınması gereken yada taşıdığı bilgi ve becerilerin önceden belli olması ve iki tarafça da bilinmesine imkan verecek, yanlış kişinin istihdam edilmesi sebebiyle para ve zaman kaybetme riskini azaltmaktadır. - İşin gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip, değişen koşullara ayak uydurabilen kişilerin istihdam edilmesi işverenin rekabet gücünü artırmaktadır. - Kişilerin istihdam edilmesinde de, mesleki eğitimlerinde ve ücretlerin belirlenmesinde yardımcı olmaktadır. - İşe uygun kişileri bulma ve seçme, eğitim maliyetlerini azaltmaktadır.	- Kişiyi bir işi başarıyla ve işveren tarafından kabul edilebilir ölçülerde yapılabilmesi için sahip olması gereken bilgi ve becerileri göstermektedir. - Kişiyi bir işe başvururken sahip olduğu bilgi becerileri sergileme şansı vermektedir. - Kişiyi uygun bir iş öğrenme ya da iş değiştirme durumunda neleri öğrenmesi ve bilmesi, dolayısı ile kendini nasıl geliştirmesi gerektiğini göstermektedir. - Kişiyi daha iyi şartlarda, daha iyi ücretle çalışma fırsatı ve iş güvenliği sağlamaktadır. - Kişinin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmeyi, kendisine hedef olarak benimsemesini sağlamaktadır. - Kişinin sınav geçmeye yönelik öğrenme alışkanlıklarını, gerçek işe, sorunlara ve üretime yönelik merak ve bilgi edinme alışkanlığı şeklinde değiştirmektedir.

Tablo 2. Meslek Standartlarının Önemi (Akgül, 2004:20)

Bir ülkenin gelişmişlik düzeyini belirlemekte kullanılan en önemli ölçütlerden biri, o ülkenin sahip olduğu insan kaynaklarının niteliğidir. Toplumsal kalkınmayı gerçekleştirebilecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi büyük ölçüde eğitim sisteminin görevidir.

Meslek standartları konusunda kaliteli ve etkili bir eğitim sistemi için bütün ülkelerin üzerinde birleştiği üç temel husus bulunmaktadır.

Birincisi: İş yaşamı ile eğitim kesiminin işbirliği içerisinde çalışması, bu iki kesim arasında sağlıklı ve sürekli bir iletişim kurulması,

İkincisi: Bu iki kesim arasında kurulacak iletişimde meslek standartlarının en önemli araçlardan birisi olduğu,

Üçüncüsü: İş yaşamında meydana gelen değişikliklerin eğitime yansıtılabilmesi için meslek standartlarının sürekli olarak güncelleştirilmesi gerektiğidir (Akgül, 2004:21).

Bir mesleğe ait standartların belirlenmesinde pek çok uluslararası yöntem vardır.

Her ülkenin, ekonomik, toplumsal ve kültürel yapısı farklı olacağından geliştirilen/geliştirilecek meslek standardının ulusal olması önceliklidir. Bununla birlikte, ulusal boyutta geliştirilen “Ulusal Meslek Standartları” ilgili oldukları mesleklere ait AB ve uluslararası standartlarla karşılaştırıldıklarında aynen kabul edilmiş ve ulusal boyutta, iş dünyasındaki en geçerli yeterliliği tanımlamalıdır. Bir meslek standardında genel olarak;

- Standardın hazırlandığı seviye için yaygın olarak kullanılan mesleki unvan ve tanım,
- Bir mesleğin gereklerini yerine getirmek için kişinin yapması gereken görev ve işlemler,
- Genel olarak kullanılan araç-gereç ve ekipmanlar,

- Bir mesleğin gereklerini uygun şekilde yerine getirebilmek için kişinin sahip olması gereken bilgi ve becerileri ile tutum ve davranışlar,
- Mesleğin uzmanlık dalları ile birlikte mevcut durumu ve gelecekte göstereceği eğilimlerle ilgili net bilgiler ve tanımlamalar yer alır (Akgül, 2004:21).

Günümüzde mesleki ve teknik eğitimin kazandırdığı yeterliklerle iş hayatının gereksinimleri arasında büyük boşluklar vardır. Mesleki eğitim alan bireyler bu süreç sonunda, iş hayatında gerekli olan yeterliliği, istenen performans da gösterememektedirler. İş dünyasındaki gelişimin eğitim programlarına hızla yansımalarının sağlanabilmesi bu alanda çözülmesi gereken esas problemlerden biridir.

Ulusal kalkınma çabalarında, büyük umutlar bağlanan “mesleki ve teknik eğitim” tüm dünyada ülkelerin karşı karşıya oldukları, bilişim teknolojilerindeki gelişmeler, küreselleşme, bilginin üretim hızının eğitim sistemlerine adaptasyonunda karşılaşılan sorunlar, mesleklerin dallara ayrılarak profesyonellik alanlarının çoğalması, bireylere mesleklerinde ve toplumsal yaşamlarında değişime ayak uydurabilmesi için verilecek eğitim hizmetlerinin tüm yaşam süreçlerine yayılarak yaşam boyu eğitim ihtiyacının ortaya çıkması gibi küresel problemler karşısında yeniden yapılanma sürecine girmiştir (Akgül, 2004: 43).

Teknolojide yaşanan sürekli değişim, mesleki ve teknik eğitim programlarının sürekli olarak geliştirilmesini gerektirmektedir.

Meslek analizlerinde bir mesleğe ait meslek standardının belirlenmesinde çok çeşitli metotlar uygulanmakla birlikte bunlardan en çok bilineni **DACUM (Developing A Curriculum)** metodu olarak adlandırılan program geliştirme metodudur.

DACUM meslek analizlerinde Amerika ve Kanada’da ve Türkiye’de 90’lı yıllardan sonra MSK¹ tarafından gerçekleştirilen meslek analizi çalışmalarında çok

¹ Meslek Standartları Komisyonu.

yoğun bir şekilde kullanılan bileşik, yaratıcı ve oldukça etkili bir iş/meslek analizi yöntemidir (Akgül, 2004:21).

Araştırma problemini açıklamaya ve yorumlamaya yardımcı olacağı düşünülen araştırmalar ile konuyla ilgili çalışmalar incelenmiş ve aşağıda özetlenmiştir.

İlgili Araştırmalar ve Çalışmalar

Bu araştırma için yapılan kaynak taramalarında araştırma konusu ile ilgili araştırmalar aşağıda özetle verilmiştir.

Nordmann (2005) : “Professional Beauty Therapy :The Official Guide to Level 3 ” adlı kitabında, Temel makyaj uygulamalarının da bulunduğu kozmetoloji alanı içerisinde yer alan tüm uzmanlık alanlarının öğrenme hedeflerini, iş ve işlemlere ait performans kriterleri açıklanmıştır.

Uçar (2004) : “Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Öğretmenlik Programında Yer Alan Kozmetik Ürünler I ve Kozmetik Ürünler II Derslerinin İçeriğine İlişkin Öneriler ” adlı yayınlanmamış yüksek lisans tezinde, kozmetik ürünleri; deri ve eklerine uygulanan kozmetik ürünler, saç ve saçlı deriye uygulanan kozmetik ürünler, dekoratif kozmetik ürünler, güzel koku sağlayan kozmetik ürünler, diş ve ağız boşluğuna uygulanan kozmetik ürünler olarak sınıflayarak, kullanılan kozmetik ürünlere ve kullanım özelliklerine ders içeriğinde yer verilmiştir.

Abalı (2003): “Sinemada Profesyonel Makyaj ”adlı yayınlanmamış yüksek lisans tezinde makyajın neden gerek duyulduğu, nerelerde kullanıldığı, kimlerin uyguladığı, uygulayanların nasıl çalıştığı ve özel amaçlı makyaj çalışmalarının nasıl yapıldığı konuları açıklanmıştır.

Tosundur (2002) : “Kamufraj Makyaj Yöntemleri ve Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma ” adlı yayınlanmamış yüksek lisans tezinde, kamufraj makyaj,

kamuflej makyajın renk kusurları üzerindeki uygulamaları, kamuflej makyajın hat kusurları üzerindeki uygulamaları, uygulama yöntemlerine ait iş ve işlem basamakları ortaya konmuştur.

Barnes (2001) : “Master Educator Student Course Book ” adlı kitabında; kozmetoloji alanındaki eğitimcilerin taşıması gereken özellikler, kozmetoloji kapsamında bulunan uzmanlık alanlarında açılan kursların özelliklerinden ve bu alandaki mesleki eğitimin kalitesi açısından eğitimcileri aydınlatmaktadır.

Mlady (2000), “Milady Standart Testbook of Cosmeology” adlı kitabın 20.bölümünde temel makyaj konusunda bilgiler bulunmaktadır. Yüz makyajı bölümü altında; yüz makyaj ve amaçları, kullanılan kozmetikler, ekipmanlar makyaj uygulama teknikleri, yüz şekilleri, temel düzeltici makyajın farklı türleri, takma kirpik uygulamaları ve uygulamalar sırasında dikkat edilecek güvenlik tedbirleri konuları ele alınmıştır.

Brand and Lorenzin (1999) “Learn the Art of Dermanent Makiup”- “Kalıcı Makyaj Sanatı” adlı kitabında cildin anatomisi, organik ve inorganik pigmentler, sanitasyon ve sterilizasyon, uygulamalarında alınması gereken güvenlik önlemleri, Protokol örneği, müşteri kayıt kartı, uygulamasının yapıldığı durumlar, yan etkileri, yüz orantısı, cilt tonları ve FDA² uygulamaları yer almaktadır.

Tuğsal (1988), “Sinemada Televizyon Makyajı” adlı çevirisinde Televizyon makyajında kullanılan araç-gereç ve ekipmanlar, Temel makayaj teknikleri, televizyon ve objektif makyaj teknikleri ve televizyonda kullanılan özel amaçlı makyaj uygulamalarına yer verilmiştir.

Karaduman (1997): “Güzellik Uzmanları İçin Temel Ders Kitabı ” adlı kitabında; Kozmetoloji alanı içerisinde bulunan uzmanlık alanları için gerekli; anatomi-fizyoloji, sanitasyon, etik, iletişim gibi alan destekleyici bilgilerin yanı sıra, makyaj alanını, temel makyaj ve özel efekt makyajı olarak iki ana bölümde incelenerek; bölümlere ait iş ve işlemler açıklanmıştır.

² Food and Drug Administratoın

Baygan (1997), Technigues of Three Diemesional Make-Up” adlı kitabında; Plastik makyaj uygulamalarının türleri ve aşamaları üzerine hazırlanmış bir yayındır.

Eaton, Openshow (1995) : “Kozmetik Makyaj ve Manikür ” adlı kitabında; deri ve eklerinin anatomik yapısı, hastalıkları, cildin yapısı ve bakımı, dekoratif kozmetik ürünlerin yapıları ve kullanım özellikleri, kaş, kirpik şekillendirme ve boyama, yüz şekilleri ve temel makyaj uygulamaları açıklanmıştır.

Huth, Yahm (1991): “The Competency- Based Curriculum For Cosmetology” adlı kitabında; Temel Makyaj alanında içerisinde yer aldığı tüm kozmetoloji alanlarına ait uygulamalı ve akademik konuların yer aldığı, sistematik eğitim programlarını içermektedir.

Corey (1990), “The Foce is A Canvas” yüz bir tuvaldir adlı eserinde protez uygulamaları olmaksızın ışıklandırma ve gölgelendirme kullanılarak karakter oluşturma tekniklerini açıklamıştır.

Yukarıdaki programlarda belirtildiği üzere, ilgili araştırma ve çalışmalarda mesleki teknik eğitimde değişim sürecine girildiği gözlenmektedir. Tüm bunlar, mesleki ve teknik eğitimin, genç ve yetişkinleri iş hayatına hazırlama rolünün sürekli bir şekilde değiştiğini göstermektedir.

Belirtilen araştırma ve çalışmalar, diğer meslek alanlarında olduğu gibi, kozmetik sektöründe de nitelikli iş gücünün ihtiyacının giderek arttığını, mevcut mesleki teknik eğitim sisteminin bu ihtiyacı karşılama güçlüğü içinde bulunduğunu; dünyada yaşanan değişimler ve mesleki teknik eğitim sistemin de kaliteyi yükseltmeye dönük yeni gelişimler olduğunu ve değişikliklerin izlenerek eğitime yansıtılması gereğini ortaya koymaktadır.

Mesleki Eğitimde başarı, mevzuatlara kazandırılan yeterliklerin kozmetik sektörünün ihtiyaçlarına uygunluğu ile ölçülmektedir. Günümüzde mesleki teknik, örgün ve yaygın eğitim okullarındaki programlarda kozmetik sektörü için meslek elemanı yetiştirilmekte, sektörün nitelikli iş gücü ihtiyacı devam etmektedir. Dolayısıyla, kozmetik sektöründeki mesleklerde, mesleği yapan kişide olması gereken yeteneklerin bilgi, beceri ve tavır düzeyinde belirlenerek mesleki teknik

eğitim programlarının, bu yeterliklere dönük olarak hazırlanması ve iş hayatının taleplerine uygun nitelikte meslek elemanı yetiştirmeye yönelik program modeli geliştirilmiştir.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, Kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak çalışanların mesleki yeterliklerinin, mesleği yapan iş gücü ile kozmetoloji eğitimi veren resmi ve özel eğitim kurumlarında makyaj dersi yürüten eğitimciler ve akademisyenlerin görüşleri **DACUM** yöntemi ile belirlenerek yeterliklere dayalı mesleki eğitim program modelinin hazırlanması amaçlanmaktadır. Araştırmanın amacına uygun olarak bu bölümde, araştırma modeli, evren örneklem, verilerin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır.

1. Araştırma Modeli

Bu araştırma betimsel nitelikli bir çalışmadır. Kozmetik sektöründe makyaj elemanı olarak çalışanlardan beklenen mesleki yeterlikler **DACUM** yöntemi ile belirlenmiştir.

1960'lı yıllarda Kanada'da öğretim programlarının geliştirilmesi amacıyla kullanılmaya başlandığı için, İngilizce'de öğretim programı geliştirmenin kısaltması olan **DACUM (Developing A Curriculum)** yöntemi olarak tanımlanmaktadır. Dacum yöntemi 1976 yılından itibaren Amerika Birleşik Devletleri'nde Ohio State Üniversite bünyesinde CETE (Center on Education and Training)'nin sistem, süreç, iş ve meslek analizi yapılması çalışmalarında kullanılmaya başlanmış ve günümüzde yaygın olarak kullanılmaktadır (Mısırlı, 2006).

DACUM'un kullanımı, özellikle, eğitim programlarının planına yön vermek ve eğitim programlarının içeriği ile gerçek iş yaşamı arasındaki farkı azaltmak amacıyla desteklenmektedir.

Eğitim çevrelerinde en son geliştirilen ve kullanılan modeldir. İş analizi ile benzeyen yönleri vardır. Ancak iş analizine oranla daha kısa sürede çalışmalar tamamlanabilir. **DACUM** analizi ile bir mesleğin beceri profili çıkarılır. Profil, meslek içinde yeterlik olarak birleştirilmiş davranış ya da becerilerin her birinin bağımsız olarak tanımlanmasını sağlar (Demirel, 2000).

DACUM yöntemi, eğitim programlarının geliştirilmesinde ilk adım olan ve programların temelini oluşturan meslek analizlerinin yapılmasında kullanılmaktadır. Böyle bir analiz için üç temel kullanım tanımlanabilir:

- Eğitici ders gelişimi için bir temel olarak,
- Performans değerlendirmesi için bir araç olarak,
- İşe başvuruları seçmek için bir temel olarak (Sheas, 1985).

Yöntemin dayandığı temel fikir, analizi yapılacak bir mesleğin, işin, sürecin o alanda bizzat çalışanların yardımı ve etkin katılımı ile incelenmesidir. Söz konusu yöntemin kullanılması yoluyla, çalışanların o mesleği kabul edilebilir standartlarda icra edebilmeleri için yapmaları gereken görevler, işlemler ile diğer alanlardaki süreçler ve sistemler hızlı ve etkin bir şekilde belirlenebilmektedir. Çalışma kısa süre içerisinde verimli sonuçlar alınabilmesine olanak verdiği için etkin, hızlı ve düşük maliyetli bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Grup çalışması ile gerçekleştirilen analizlerin sonucunda, yapılan çalışma konusuyla ilgili detaylı tablolar ortaya çıkmaktadır.

DACUM Felsefesi

Yöntemin dayandığı temel felsefe “bir mesleği, süreci veya işi en iyi o alanda bizzat çalışanlar tarif ederler” ifadesi ile özetlemek mümkündür. **DACUM** çalışmaya davet edilen alan uzmanlarının aktif olarak katılımları ile gerçekleşen bir grup çalışmasıdır.

Söz konusu grup çalışmasında alanda bizzat çalışan alan uzmanları, **DACUM** yöntemini bilen bir “grup yönlendiricisi”nin yardımı ile mesleklerini icra ederken gerçekleştirdikleri görevler ve işlemleri, kullandıkları araç-gereç ve ekipmanı, sahip olmaları gereken bilgi, beceri, davranış ve tutumları tanımlamaktadırlar.

DACUM Yönteminin Kullanıldığı Alanlar

- İş Analizi
- Sistem Analizi
- Süreç Analizi
- Eğitim Programı Geliştirme
- Eğitim İhtiyacı Tespiti
- Yeterlik Testi Geliştirilmesi
- Çalışanların Performanslarının Değerlendirilmesi
- İş Tarifleri
- Proses Tarifleri (ISO 9000)
- İş Modifikasyonları
- Kariyer Geliştirme/Planlama (Mısırlı 2006, Demirel 2000).

DACUM İçin Gerekli Kurallar

DACUM yöntemi ile yapılacak bir analiz çalışmasının kalitesi temelde iki önemli unsura dayanmaktadır. Bu unsurlardan birincisi analizi yapılan süreç, iş, sistem veya meslek dahilinde bizzat faaliyet gösteren 8 ile 12 arası olan uzmanlarıdır. Bu uzmanlar belli kriterlere göre seçilerek çalışmaya davet edilmektedir. Alan uzmanlarının doğru seçimi çalışmanın kalitesini doğrudan etkileyen en önemli faktörlerden birisidir. Bu nedenle; çalışmaya katılacak kişinin

- İlgili alanda bizzat çalışıyor olması,
- Alanda tecrübe sahibi olması (6–8 yıl),
- Alan ile ilgili bilgi ve becerilere sahip olması,
- Alan ile ilgili bilgi ve becerileri ifade etme, iletişim kurma ve grup içinde çalışma yeteneğinin olması,
- Başta teknolojik gelişmeler olmak üzere, meslekle ilgili her türlü gelişme hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir.

Çalışmanın kalitesini doğrudan etkileyen ikinci bir unsur ise grubun yönetime uygun olarak çalışmasını sağlamaktan sorumlu olan grup yönlendiricisidir. Belli bir karara varmadan önce herkesin düşündüğünü özgürce söylemesi esasına dayanan “Beyin Fırtınası” tekniğinin kullanıldığı grup çalışmasında koordinasyon ve yöntemin aynen uygulanması bakımlarından grup yönlendiricisi büyük önem taşımaktadır.

DACUM yöntemi ile gerçekleştirilen grup çalışmasının tüm aşamalarında, grup için uzlaşma sağlanması, tartışmaların konuyla doğrudan ilgili olması ve belirlenen süreyi aşmaması yönlendiricinin iletişim becerisine ve yöntemi uygulamadaki başarısına bağlıdır.

Grubun çalışabilmesi için iyi aydınlatılmış ve havalandırılmış bir oda gereklidir. Masaların kesintisiz bir duvara bakan yatay bir biçimde düzenlenmesi en

iyisidir. Gerekli materyaller, kağıtların iki boyutu, işaret kalemleri ve yapışkan macunu içerir.

Normal olarak bir analiz iki ile üç gün sürer. İlk sabah oryantasyona ve meslekteki genel bilgi alanlarının belirlenmesine ayrılmıştır. **DACUM** aşamasının her birinde belirlenenler, büyük boyutlardaki kağıtlara yazılarak grubun karşısındaki duvarlara yerleştirilmelidir. Ayrıca görev ve işlem ifadelerinin düzenlenmesi aşamasında görevler ve işlemler grup üyelerinin okuyabileceği büyüklükteki kağıtlara yazılarak, duvarda boş bir alanda görevler dikey olarak, her göreve ilişkin işlemlerde ilgili görevin karşısına yatay olarak yerleştirilmelidir.

Grup çalışmasının bitiminde yönlendirici **DACUM** planının son yapısını korumak amacıyla planın numaralandırılması ve harflendirilmesini sağlamalıdır. Her görevi yukarıdan aşağıya A, B, C, D gibi daha sonra her görev altında yer alan işlemleri soldan sağa doğru A-1, A-2, A-3, B-1, B-2, B-3 gibi işaretlenmelidir. Son olarak yönlendirici her bir görevi ve ilgili işlemleri duvardan indirerek **DACUM** planının hazırlanması için düzenlenmelidir (Demirel, 2000).

Çalışma Grubu Kuralları:

- Ast üst ilişkisi kapının dışında bırakılmalıdır.
- Herkes eşit derecede katılmalıdır.
- Katılımcılar birbirlerinin düşüncelerini geliştirmelidir.
- Katılımcılar teker teker konuşmalıdır.
- Yapılanlar kaydedilmelidir.
- Herkes görüşlerini serbestçe söyleyebilmelidir.
- Eleştiri yerine yapıcı öneriler getirilmelidir.
- Tüm yeterlikler dikkatle değerlendirilmelidir.
- Referans kullanılmamalıdır.
- Gözlemciler çalışmaya katılmamalıdır.

Çalışmanın Standartları

- Tüm görev ve işlem cümleleri kabul edilmiş kriterlere uymalıdır.
- İşlem cümleleri tek bir fiil ve sıfat ile genellikle bir veya daha fazla niteleyici içermelidir.
- Aynı işlem veya konu analizde yalnızca bir kez yer almalıdır.
- Ana yeterlikler ve alt yeterlikler mantık sırasına göre dizilmelidir.
- Ana yeterlik, performans yönünden bir mesleğin belirli temel görevlerini yapma gücünü tanımlar.
- Bir grup benzer yeterliğin genel başlığıdır.
- Yeterlik, ana yeterliğin anlamlı bir parçasıdır.
- Yeterlik tekrarlanabilir olmalıdır.
- Yeterlik kısa sürede yapılır.
- Diğer yeterliklerden bağımsızdır.
- Kesin bir başlangıç ve bitiş noktası vardır.
- Gözlenebilir, öğretilebilir ve ölçülebilir.
- En az iki basamaktan oluşur.

İş yaşamı ve eğitim kurumu arasında başlayan bu çalışma modeli, ileride işe yerleştirme, iş ve kariyer danışmanlığı, bilgi ağlarının oluşturulması gibi diğer ortak faaliyetler için önemli bir taban oluşturmaktadır.

Kozmetik sektöründe kuaför salonları, güzellik merkezleri, güzellik salonları, kozmetik marketler, Ankara Devlet ve Özel Televizyon Kurumlarında Güzelleştirici-Düzeltici makyaj dalında çalışan makyaj elamanı ve kozmetoloji eğitimi veren resmi ve özel eğitim kurumlarında makyaj dersi yürüten eğitimciler ve akademisyenlerden oluşan **DACUM** grubunun görüşlerine dayalı olarak yeterlikler belirlenmiştir. Belirlenen bu yeterlikler doğrultusunda program modeli geliştirilmiştir.

2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın konu bakımından evrenini, makyaj alanını oluşturan;

- **Güzelleştirici ve Düzeltici Makyaj**

- Temel Makyaj
- Objektif Makyajı
- Kamuflaj makyajı

- **Özel Amaçlı Makyaj**

- Plastik Makyaj
- Karakter Makyajı
- Özel Efekt Makyajı

- **Kalıcı Makyaj oluşturmaktadır.**

Araştırmanın örneklemini ise, Güzelleştirici-Düzeltici Makyaj oluşturmaktadır.

3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada kozmetik sektöründe güzelleştirici-düzeltici makyaj elemanı olarak çalışan makyöz ve makyörlerin mesleki yeterliklerini saptamak amacıyla kullanılan **DACUM** yönteminin uygulanmasında aşağıdaki basamaklar izlenmiştir:

- 1- Grup yöntem hakkında bilgilendirilmiştir.
- 2- Mesleğin organizasyon şeması beyin fırtınası tekniği kullanılarak gözden geçirilmiştir.

- 3- Mesleğin tanımı belirlenmiştir.
- 4- Mesleğin ana yeterlikleri belirlenmiştir.
- 5- Ana yeterliklere bağlı anlamlı iş üniteleri olan alt yeterlikler belirlenmiştir.
- 6- Belirlenen ana yeterlik ve alt yeterlikler tekrar gözden geçirilmiş ve düzenlenmiştir.
- 7- Belirlenen ana yeterlik ve alt yeterlikler sıralanmıştır.
- 8- Mesleğin uygulanması sırasında kullanılan araç-gereç ve ekipman listelenmiştir.
- 9- Mesleğin gerektirdiği bilgi ve beceriler listelenmiştir.
- 10- Mesleğin uygulanması sırasında gerekli olan tutum ve davranışlar listelenmiştir.
- 11- Mesleğin geleceğe yönelik eğilimleri belirlenmiştir.
- 12- Konuyla ilgili kaynaklarla karşılaştırma yapılmıştır.
- 13- İşlemler önem, zorluk, sıklık kriterleri çerçevesinde değerlendirilmiştir.
- 14- Ana yeterlik ve alt yeterlikler sıralanarak Güzelleştirici-Düzeltici makyajın **DACUM** tablosu oluşturulmuştur.
- 15- **DACUM** tablosuna göre yeterliklerin iş analizi yolu ile;
 - Güzelleştirici-Düzeltici (temel makyaj) Makyaj modül eğitim program modeli geliştirilmiştir.

Çalışmanın bundan sonraki bölümünde elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu araştırma kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak çalışanların mesleki yeterliklerin **DACUM** yöntemi ile belirlenmesini ve bu yeterliklere dayalı Modül Eğitim Programının hazırlanmasını amaçlamaktadır. Bu amaca yönelik olarak kozmetik sektöründe araştırma kapsamında makyöz-makyörlerin sahip olması gereken mesleki bilgi, beceri, iş alışkanlıkları, araç-gereç ve ekipman bilgisi ve geleceğe yönelik eğilimlerden oluşan mesleki yeterlikler **DACUM** yöntemi ile belirlenmiştir.

Yeterlik tablosunda yer alan ana yeterlik, her bir ana yeterliliğin alt yeterlikler ve yeterlikle ilgili diğer unsurlarda yer alan konuların sıralanması grup yönlendiricisi Prof. Dr. Semiha Aydın ve yönteme katılan EK-1’de isim ve kurumları bulunan 15 kişi tarafından belirlenmiştir.

Bu bölümde araştırma kapsamına alınan Güzelleştirici-Düzeltici makyaj uygulamaları yapan mayöz ve makyörlerin **DACUM** yöntemi ile elde edilen mesleki yeterliklere ait alt problemlere ilişkin bulgular incelenmiştir.

1. Birinci Alt Problem

Kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanının sahip olması gereken mesleki beceriler nelerdir?

Bu alt problemin çözümü için kozmetik sektöründe makyöz ve makyör olarak çalışan meslek elemanlarının sahip olması gereken mesleki beceriler saptanmış ve tablo 3’de sunulmuştur.

YETERLİK TABLOSU

Yeterlik Numarası	Ana Yeterlikler	Yeterlikler					
A	Makyaj Uygulaması İçin Uzmanın Hazırlanması	A1 Uygulama Yapmak İçin Hazır Hale Gelmek	A2 Uygulama İçin Kendini Sanite Etmek				
B	Makyaj Yapılacak Ortamı Hazırlamak	B1 Çalışılacak Alanı Fiziksel Olarak Uygun Hale Getirmek	B2 Ortamın Sanitasyonunu Sağlamak	B3 Araç-Gereç ve Malzeme Hazırlamak			
C	Makyaj Uygulaması İçin Müşteriyi Hazırlamak	C1 Uygulama Yapmak İçin Müşteriyi Hazır Hale Getirmek	C2 Makyaj Uygulaması İçin Müşteri İle Ön Görüşme Yapmak				
D	Makyaj Uygulaması İçin Müşterinin Yüzünü Hazırlamak	D1 Cildi Temizlemek	D2 Cildi Toniklemek	D3 Cildi Nemlendirmek			
E	Makyaj Planını Oluşturmak	E1 Cilt Yüzeyinde Makyaj Uygulamasını Engelleyecek Durumları Analiz Etmek	E2 Cilt Tipini Belirlemek	E3 Cilt Rengini Belirlemek	E4 Yüz Şeklini ve Özelliklerini Belirlemek	E5 Düzeltici Makyaj İhtiyaçlarına Karar vermek	E6 Makyaj Ürünlerini Seçmek
F	Makyaj İçin Kaşı Uygun Hale Getirmek	F1 Cımbız Kullanarak Şekli Bozulmuş Kaşı Düzeltmek	F2 Şekli Bozulmuş Kaşı Dekoratif Kaş Kozmetikleri İle Düzeltmek				
G	Ten Makyajı Yapmak	G1 Güzelleştirici-Düzeltici Makyaj İçin Işıklandırma Ve/Veya Gölgeleme Yapmak	G2 Fondoten Uygulamak	G3 Pudra Uygulamak	G4 Allık Uygulamak		
H	Göz Makyajı Yapmak	H1 Far Kullanarak Güzelleştirici-Düzeltici Göz Makyajı Yapmak	H2 Göz Kontür Kozmetiği Kullanarak Güzelleştirici-Düzeltici Göz Makyajı Yapmak	H3 Maskara İle Kirpikleri Renklendirmek			
I	Takma Kirpik Uygulamak	I1 Şerit Kirpik Takmak	I2 Parça Kirpik Takmak	I3 Takma Kirpikleri Çıkartmak			
J	Dudak Makyajı Yapmak	J1 Dudak Kontür Kozmetiği Kullanarak Güzelleştirici-Düzeltici Dudak Makyajı Yapmak	J2 Ruj Uygulamak				
K	Makyajı Sabitlemek	K1 Sabitleyici Pudra Kullanarak Makyajı Sabitlemek	K2 Sabitleyici Sprey Kullanarak Makyajı Sabitlemek				
L	Makyajın Amaca Uygunluğunu Kontrol Etmek	L1 Makyajın Renk Uyumunu Kontrol Etmek	L2 Makyajın Kontekse Uyumunu Kontrol Etmek	L3 Makyajın Müşteri Beklentileriyle Uyumunu Kontrol Etmek			

Tablo 3'e göre 12 ana yeterliğe ait 35 alt yeterlik belirlenmiştir. Mesleki becerilere ait ana yeterlikler ve alt yeterlikler uygulama göz önünde bulundurularak sıralanmıştır.

“Makyaj Planını Oluşturmak” ana yeterliğinin; altı alt yeterlik ile ana yeterlikler arasında en fazla alt yeterliğe sahip olduğu saptanmıştır.

Yeterlik tablosu esas alınarak, Kozmetik sektöründe Güzelleştirici- Düzeltici Makyaj alanında makyöz ve makyör olarak çalışan meslek elemanlarına yönelik eğitim programına ilişkin modül program önerilmiştir.

2. İkinci Alt Problem

Kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanlarının sahip olması gereken mesleki bilgiler nelerdir?

Bu alt problemin çözümü için 13 ana konu başlığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgularla kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanının sahip olması gereken mesleki bilgiler saptanmış ve liste halinde sunulmuştur:

Mesleki Bilgiler Listesi:

1. Makyaja Giriş
2. Makyaj Salonu ve/ Makyaj Uygulama Alanının Özellikleri
3. Makyöz-Makyörün Özellikleri
4. Renk Bilgisi
5. Işık Bilgisi
6. Yüz Anatomisi
7. Yüz Şekilleri ve Orantı

8. Kaş-Kirpik Şekillendirme Bilgisi
9. Cilt Tipleri
10. Makyaj Uygulamasını Etkileyecek Deri Hastalıkları Bilgisi
11. Araç-Gereç Bilgisi
12. Dekoratif Kozmetiklerin Tanımı ve Kullanım Özellikleri
13. Güzelleştirici-Düzeltici Makyaj Uygulamalarında Kamufle Edilecek Kusurlar

Mesleki bilgiler listesinde yer alması uygun görülen **“Makyaja Giriş”** bilgi konusunun; Güzelleştirici- Düzeltici Makyaj Uygulamalarını kapsayan, tüm ana yeterliklerin bilgi konularını oluşturduğu için ilk sırada okutulması uygun görülmüştür.

Mesleki bilgiler listesinde yer alması uygun görülen **“Makyaj Salonu ve Makyaj Uygulama Alanının Taşınması Gereken Özellikler”** bilgi konusunun Güzelleştirici- Düzeltici Makyaj uygulamalarını kapsayan, yeterlik tablosunda yer alan; “Makyaj yapılacak ortamı hazırlamak” ana yeterliğinin bilgi konusunu oluşturacağından 2. sırada okutulması uygun görülmüştür

Mesleki bilgiler listesinde yer alması uygun görülen **“Makyöz - Makyörün Taşınması Gereken Özellikler”** bilgi konusunun, Güzelleştirici- Düzeltici Makyaj uygulamalarını kapsayan yeterlik tablosunda yer alan; “Makyaj uygulaması için uzmanın hazırlanması” ana yeterliğinin bilgi konusunu oluşturacağından 3. sırada okutulması uygun görülmüştür

Mesleki bilgiler listesinde yer alması uygun görülen **“Renk Bilgisi”** bilgi konusunun, Güzelleştirici- Düzeltici Makyaj uygulamalarını kapsayan yeterlik tablosunda yer alan; “Makyaj planını oluşturmak”, “Makyaj için kaşı uygun hale getirmek”, “Ten makyajı yapmak” , “Göz makyajı yapmak”, “Dudak makyajı yapmak” ve “Makyajın amaca uygunluğunu kontrol etmek “ ana yeterliklerinin bilgi konusunu oluşturacağından 4. sırada okutulması uygun görülmüştür.

Mesleki bilgiler listesinde yer alması uygun görülen **“Işık Bilgisi”** bilgi konusunun, Güzelleştirici- Düzeltici Makyaj uygulamalarını kapsayan yeterlik tablosunda yer alan; “Makyaj yapılacak ortamı hazırlamak”, “Makyaj planını oluşturmak”, “Ten makyajı yapmak” , “Göz makyajı yapmak”, “Dudak makyajı yapmak” ve “Makyajın amaca uygunluğunu kontrol etmek “ ana yeterliklerinin bilgi konusunu oluşturacağından 5. sırada okutulması uygun görülmüştür.

Mesleki bilgiler listesinde yer alması uygun görülen **“Yüz Anatomisi”** bilgi konusunun, Güzelleştirici- Düzeltici Makyaj uygulamalarını kapsayan yeterlik tablosunda yer alan; “Makyaj planını oluşturmak” ve “Makyaj için kaşı uygun hale getirmek” ana yeterliklerinin bilgi konusunu oluşturacağından 6. sırada okutulması uygun görülmüştür.

Mesleki bilgiler listesinde yer alması uygun görülen **“Yüz Şekilleri ve Orantı”** bilgi konusunun, Güzelleştirici- Düzeltici Makyaj uygulamalarını kapsayan yeterlik tablosunda yer alan; “Makyaj planını oluşturmak” ve “Makyaj için kaşı uygun hale getirmek” ana yeterliklerinin bilgi konusunu oluşturacağından 7. sırada okutulması uygun görülmüştür.

Mesleki bilgiler listesinde yer alması uygun görülen **“Kaş-Kirpik Şekillendirme Bilgisi”** bilgi konusunun, Güzelleştirici- Düzeltici Makyaj uygulamalarını kapsayan yeterlik tablosunda yer alan; “Makyaj için kaşı uygun hale getirmek” ve “Takma kirpik uygulamak” ana yeterliklerinin bilgi konusunu oluşturacağından 8. sırada okutulması uygun görülmüştür.

Mesleki bilgiler listesinde yer alması uygun görülen **“Cilt Tipleri”** bilgi konusunun, Güzelleştirici- Düzeltici Makyaj uygulamalarını kapsayan yeterlik tablosunda yer alan; “Makyaj planını oluşturmak” ana yeterliklerinin bilgi konusunu oluşturacağından 9. sırada okutulması uygun görülmüştür.

Mesleki bilgiler listesinde yer alması uygun görülen **“Makyaj Uygulamasını Etkileyecek Deri Hastalıkları Bilgisi”** bilgi konusunun, Güzelleştirici- Düzeltici Makyaj uygulamalarını kapsayan yeterlik tablosunda yer alan; “Makyaj planını

oluşturmak” ana yeterliklerinin bilgi konusunu oluşturacağından 10. sırada okutulması uygun görülmüştür.

Mesleki bilgiler listesinde yer alması uygun görülen **“Araç-Gereç Bilgisi”** bilgi konusunun, Güzelleştirici- Düzeltici Makyaj uygulamalarını kapsayan yeterlik tablosunda yer alan; “Makyaj yapılacak ortamı hazırlamak” ana yeterliliğinin bilgi konusunu oluşturacağından 11. sırada okutulması uygun görülmüştür.

Mesleki bilgiler listesinde yer alması uygun görülen **“Dekoratif Kozmetiklerin Tanımı ve Özellikleri”** bilgi konusunun, Güzelleştirici- Düzeltici Makyaj uygulamalarını kapsayan yeterlik tablosunda yer alan; “Makyaj uygulaması için müşterinin yüzünü hazırlamak”, “Makyaj planını oluşturmak”, “Makyaj için kaşı uygun hale getirmek”, “Ten makyajı yapmak”, “Göz makyajı yapmak”, “Dudak makyajı yapmak” ve “Makyajı sabitlemek” ana yeterliklerinin bilgi konusunu oluşturacağından 12. sırada okutulması uygun görülmüştür.

Mesleki bilgiler listesinde yer alması uygun görülen **“Güzelleştirici-Düzeltici Makyaj Uygulamalarında Kamufle Edilecek Kusurlar”** bilgi konusunun, Güzelleştirici- Düzeltici Makyaj uygulamalarını kapsayan yeterlik tablosunda yer alan; “Makyaj planını oluşturmak”, “Makyaj için kaşı uygun hale getirmek”, “Ten makyajı yapmak”, “Göz makyajı yapmak”, “Takma kirpik uygulamak” ve “Dudak makyajı yapmak” ana yeterliklerinin bilgi konusunu oluşturacağından 13. sırada okutulması uygun görülmüştür.

3. Üçüncü Alt Problem

Kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanının uygulamalarında kullanması gereken araç-gereç ve ekipmanlar nelerdir?

Bu alt problemin cevabı için 50 adet araç-gereç ve ekipman belirlenmiştir. Elde edilen bulgularla kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanının uygulamalarında kullanması gereken araç-gereç ve ekipmanlar saptanarak liste oluşturulmuş; oluşturulan liste 8 ana başlık altında gruplandırılmıştır.

I. Ortamı Oluşturan Ana Materyaller	1. Özel ışıklandırılmış ayna 2. Ayarlanabilir ışık 3. Çalışma tezgahı 4. Kaydırmaz tabla 5. Makyaj koltuğu 6. El aynası
II. Ortamı Oluşturan Yardımcı Materyaller	7. Pamuk 8. Temizleme mendilleri 9. Kağıt mendil 10. Tek kullanımlık havlu
III. Sanitasyon Materyalleri	11. Antiseptik Losyon 12. Dezenfektan
IV. Model Hazırlama Materyalleri	13. Makyaj önlüğü 14. Boyun bantı 15. Saç bantı 16. Saç klipsleri
V. Yüzü Makyaja Hazırlama Materyalleri	17. Temizleme-krem losyonları 18. Makyaj temizleyicileri 19. Astrenjenler ve ferahlatıcı losyonlar 20. Nemlendirici-koruyucu losyonlar 21. Cımbız
VI. Dekoratif Kozmetik Yardımcı Materyalleri	22. Kaş-kirpik kesmek için (manikür) makas 23. Kirpik kıvrırcı (karlaj) 24. Makyaj paleti 25. Pamuk uçlu aplikatörler 26. Sünger uçlu aplikatörler 27. Spatül 28. Farklı yapılarda kozmetik süngeri 29. Pudre pufu 30. Ten makyajı için farklı yapı ve boylarda fırçalar 31. Göz makyajı için farklı yapı ve boylarda fırçalar 32. Dudak makyajı için farklı yapı ve boylarda fırçalar
VII. Dekoratif Kozmetik Materyalleri	33. Farklı renk ve yapılarda fondotenler 34. Gölgeleştirici-ışıklandırıcı kozmetikler 35. Yeşil düzeltici krem 36. Farklı renklerde pudralar 37. Farklı renk ve yapılarda allıklar 38. Farklı renk ve yapılarda göz farları 39. Çeşitli renklerde göz kontür kozmetikleri 40. Temel renklerde maskaralar 41. Çeşitli renk ve yapılarda dudak boyaları 42. Çeşitli renklerde dudak kontür kozmetikleri 43. Temel renklerde kaş kalemleri 44. Temel renklerde kaş pudraları 45. Farklı yapılarda fiksator (sabitleyici)
VIII. Makyaja Farklı Boyut-Çeşitlilik Kazandırma Materyalleri	46. Çeşitli süsleme materyalleri 47. Şerit takma kirpikler 48. Parça takma kirpikler 49. Takma kirpik yapıştırıcısı 50. Takma kirpik çıkarıcısı

Tablo 4. Araç-Gereç ve Ekipman Tablosu

Araç-Gereç ve Ekipman tablosunda yer alan “Özel ışıklandırılmış ayna”, “Ayarlanabilir ışık”, “Çalışma tezgahı”, “Kaydırmaz tabla”, “Makyaj koltuğu” ve “El aynası”ndan oluşan 6 adet araç-gereç ekipman makyaj uygulaması yapılacak **ortamda gerekli şartları sağlamak için** belirlenmiştir.

Araç-Gereç ve Ekipman tablosunda yer alan “Pamuk”, “Temizleme mendilleri”, “Kağıt mendil” ve “Tek kullanımlık havlu”dan oluşan 4 adet araç-gereç ve ekipman makyaj uygulaması yapılacak **ortamın yardımcı materyalleri olarak** belirlenmiştir.

Araç-Gereç ve Ekipman tablosunda yer alan “Antiseptik losyon” ve “Dezenfektan”dan oluşan 2 adet araç-gereç ve ekipman makyaj uygulaması yapılacak alanın **uygulayıcının ve modelin sanitasyonunda gerekli şartları sağlamak için** belirlenmiştir.

Araç-Gereç ve Ekipman tablosunda yer alan “Makyaj önlüğü”, “Boyun bantı”, “Saç bantı” ve “Saç klipsleri”nden oluşan 4 adet araç-gereç ve ekipman makyaj yapılacak **modeli hazırlamada gerekli şartları sağlamak için** belirlenmiştir.

Araç-Gereç ve Ekipman tablosunda yer alan “Temizleme krem-losyonları”, “Makyaj temizleyicileri”, “Astrenjenler ve ferahlatıcı losyonlar” ve “Nemlendirici-koruyucu losyonlar”dan oluşan 4 adet araç-gereç ve ekipman uygulama yapılacak **yüzü makyaja hazırlamada gerekli şartları sağlamak için** belirlenmiştir.

Araç-Gereç ve Ekipman tablosunda yer alan “Cımbız”, “Kaş-kirpik kesmek için (manikür) makas”, “Kirpik kıvrımcı (karlaj)”, “Makyaj paleti”, “Pamuk uçlu aplikatörler”, “Sünger uçlu aplikatörler”, “Spatül”, “Farklı yapılarda kozmetik süngeri”, “Pudra pufu”, “Ten makyajı için farklı yapı ve boylarda fırçalar”, “Göz makyajı için farklı yapı ve boylarda fırçalar” ve “Dudak makyajı için farklı yapı ve boylarda fırçalar”dan oluşan 12 adet araç-gereç ve ekipman makyaj uygulamalarında **dekoratif kozmetikleri uygulamak için yardımcı materyaller olarak** belirlenmiştir.

Araç-Gereç ve Ekipman tablosunda yer alan “Farklı renk ve yapılarda fondotenler”, “Gölgelendirici ve ışıklandırıcı kozmetikler”, “Yeşil düzeltici krem”, “Farklı renklerde pudralar”, “Farklı renk ve yapılarda allıklar”, “Farklı renk ve yapılarda göz farları”, “Çeşitli renklerde göz kontür kozmetikleri”, “Temel renklerde maskaralar”, “Çeşitli renk ve yapılarda dudak boyaları”, “Çeşitli renklerde dudak kontür kozmetikleri”, “Temel renklerde kaş kalemleri”, “Temel renklerde kaş pudraları” ve “Farklı yapılarda fiksator (sabitleyici)”den oluşan 13 adet araç-gereç ve ekipman **makyaj uygulamalarının temelini oluşturan dekoratif kozmetikler olarak** belirlenmiştir.

Araç-Gereç ve Ekipman tablosunda yer alan “Çeşitli süsleme materyalleri”, “Şerit takma kirpikler”, “Parça takma kirpikler”, “Takma kirpik yapıştırıcısı” ve “Takma kirpik çıkarıcısı”ndan oluşan 5 adet araç-gereç ve ekipman **makyaj uygulamalarına farklı boyut-çeşitlilik kazandırmak için gerekli yardımcı materyaller olarak** saptanmıştır.

4. Dördüncü Alt Problem

Kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanının sahip olması gereken mesleki tutum ve iş alışkanlıkları nelerdir?

Bu alt problemin çözümü için 16 adet tutum ve iş alışkanlıklarına ilişkin yeterlik belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgularla kozmetik sektöründe makyöz ve makyör olarak çalışan meslek elemanının sahip olması gereken tutum ve iş alışkanlıkları saptanarak liste oluşturulmuş, oluşturulan liste iki ana başlık altında gruplandırılarak yorumlanmıştır.

I. Makyöz-Makyörün Taşınması Gereken Kişisel Özellikler	1. Meslek ahlakına sahip olma 2. Saygılı olma 3. Eleştiriye açık olma 4. Güler yüzlü olma 5. Sabırlı olma 6. Sorumluluk alma 7. Dikkatli olma 8. Düzenli olma 9. Temiz ve bakımlı olma
II. Makyöz-Makyörün Kazanması Gereken İş Alışkanlıkları	10. Karar verme yeteneğine sahip olma 11. Analitik düşünme becerisine sahip olma 12. Grupla uyum içerisinde çalışma becerisine sahip olma 13. Zamanı iyi kullanma 14. Gözlemlene becerisine sahip olma 15. Moda eğilimlerini takip etme 16. Yayınları takip etme

Tablo 5. Tutum ve İş Alışkanlıkları Tablosu

Tutum ve iş alışkanlıkları tablosunda yer alan “Meslek ahlakına sahip olma”, “Saygılı olma”, “Eleştiriye açık olma”, “Güler yüzlü olma”, “Sabırlı olma”, “Sorumluluk alma”, “Dikkatli olma”, “Düzenli olma” ve “Temiz ve bakımlı olma”dan oluşan 9 adet tutum ve iş alışkanlıkları, **makyöz-makyörün taşınması gereken kişisel özellikleri olarak** belirlenmiştir.

Tutum ve iş alışkanlıkları tablosunda yer alan “Karar verme yeteneğine sahip olma”, “Analitik düşünme becerisine sahip olma”, “Grupla uyum içerisinde çalışma becerisine sahip olma”, “Zamanı iyi kullanma”, “Gözlemleme becerisine sahip olma”, “Moda eğilimlerini takip etme” ve “Yayınları takip etme”den oluşan 7 adet tutum ve iş alışkanlıkları, **makyöz-makyörün kazanması gereken iş alışkanlıkları olarak** belirlenmiştir.

5. Beşinci Alt Problem

Kozmetik sektöründe makyöz-makyör olarak çalışanların meslek alanlarına ait geleceğe yönelik eğilimleri nelerdir?

Bu alt problemin çözümü için 5 ana konuda geleceğe yönelik eğilimler belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgularla kozmetik sektöründe makyöz ve makyör olarak çalışanların meslek alanlarına ait geleceğe yönelik eğilimleri DACUM grubu tarafından tartışılarak saptanmış ve liste halinde sunulmuştur.

Geleceğe Yönelik Eğilimler Listesi

1. Mesleki ve Teknik Eğitim kurumları ile özel sektör arasındaki ilişki güçlendirilmelidir.
2. Yaratıcı ve problem çözme becerisine sahip kişilerin istihdamı önem kazanacaktır.

3. İnsanların yaşam kalitesinin yükselmesiyle makyaja olan özel ilgi artacaktır.
4. Makyaj alanında makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanlarının ulusal ve uluslar arası düzeyde akreditasyonunun sağlanması ve Meslek Standardının oluşturulması sağlanmalıdır.
5. Makyaj alanında uygulamada var olan meslek dallarına ait “iş ve meslek tanımları” ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yapılarak makyaj alanında uzmanlık dallarının oluşturulması sağlanmalıdır.

Geleceğe yönelik eğilimler listesinde yer alan **“Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları ile özel sektör arasındaki ilişki güçlendirilmelidir”** eğilimi, eğitim kurumlarında makyaj alanında verilen eğitimin özel sektör ihtiyaçlarını karşılayamamasından ortaya çıkmıştır.

Geleceğe yönelik eğilimler listesinde yer alan **“Yaratıcı ve problem çözme becerisine sahip kişilerin istihdamı önem kazanacaktır”** eğilimi; meslek elemanına kazandırılacak rutin görevlerin dışında; değişiklik, karmaşıklık, kompleks ve teknik uygulamalar içeren iş ve işlemlerin uygulanabilmesi için makyöz-makyörlerin bu kişilik özelliğine sahip olması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Geleceğe yönelik eğilimler listesinde yer alan **“İnsanların yaşam kalitesinin yükselmesiyle makyaja olan özel ilgi de artacaktır”** eğilimi; yaşam kalitesinin artışına bağlı olarak iyi görünme isteği makyaja olan ilginin artacağına göstergesi olduğu yapılan birçok literatür çalışmasında da ortaya konmuştur.

Geleceğe yönelik eğilimler listesinde yer alan **“Makyaj alanında makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanlarının ulusal ve uluslar arası düzeyde akreditasyonunun sağlanması ve meslek standardının oluşturulması sağlanmalıdır”** eğilimi; Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları olan örgün eğitim kurumları arasında yer alan orta ve yükseköğretim kurumları, yaygın eğitim kurumları ve özel eğitim kurumları eğitim programlarında bulunan Güzelleştirici-Düzeltici Makyaj dersi-kursu, içerik ve sürelerinin birbirleriyle örtüşmediği yapılan literatür araştırmaları ve **DACUM** grubu çalışmaları sonucunda ortaya konmuştur.

Aradaki bu farklılıkların ulusal akredite çalışmalarıyla giderilmesi ve meslek standardının oluşturulması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu çalışmaların sonucunda uluslar arası düzeyde akreditasyona ulaşılacaktır.

Geleceğe yönelik eğilimler listesinde yer alan **“Makyaj alanında uygulamada var olan meslek dallarına ait iş ve meslek tanımları ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yapılarak makyaj alanında uzmanlık dallarının oluşturulması sağlanmalıdır”** eğilimi; makyaj uygulamalarının yapıldığı farklı kurumlarda yapılan gözlemler ve **DACUM** grubu çalışmaları sonucunda makyaj alanını oluşturan farklı makyaj dallarında uygulamalar yapıldığı halde iş-meslek tanımlarının olmadığı, farklı iş ve işlemler uygulayan meslek elemanlarının makyöz ve makyör olarak adlandırıldığı ortaya konulmuştur. Kavram karmaşasına sebep olan bu durumun ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından makyaj alanının uzmanlık dallarının oluşturulması ve iş-meslek tanımlarının yapılması ile giderileceği düşünülmektedir.

V. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde örneklem kapsamında yer alan Güzelleştirici-Düzeltici Makyaj uygulayan Makyöz-Makyörlerin **DACUM** grubundan elde edilen bulgulardan yola çıkarak örnek modül eğitim programı geliştirilmiştir. Ayrıca yeni yapılacak araştırmalara ilişkin öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

1. Sonuç

Bu araştırmada elde edilen bulgulara dayanılarak Kozmetik sektöründe Güzelleştirici-Düzeltici Makyaj alanında makyöz ve makyör olarak çalışan meslek elemanlarına yönelik eğitim programına ilişkin program modeli aşağıda sunulmuştur.

MODÜL EĞİTİM PROGRAMI

Meslek	:Makyöz-Makyör
Program Alanı	:Özel Alan
Modül Programın Adı	:Güzelleştirici-Düzeltici Makyaj

MODÜL TANITIMI

Bu modülün amacı; Güzelleştirici-Düzeltilici makyajın kapsam ve sınırlılıklarını, makyöz ve makyörün görevlerini, sanitasyonun ve iş güvenliğinin uygulamalardaki gerekliliğini, araç-gereç ve ekipmanın kullanım özelliklerini, yüz kusurlarını, cilt türlerini, düzeltilici makyaj tekniklerini ve yüz şekillerine uygun güzelleştirici makyaj tekniklerine ilişkin davranışları kazandırması amaçlanmaktadır.

MODÜLÜN AMAÇLARI

- a. Güzelleştirici-Düzeltilici makyajın önemini, kapsam ve sınırlılıklarını açıklayabilir.
- b. Makyöz ve makyörün taşıması gereken kişisel özellikleri ve kazanması gereken iş alışkanlıklarını açıklayabilir.
- c. Uygulamalarda kullanılan araç-gereç ve ekipmanların özelliklerini ve kullanım yerlerini açıklayabilir.
- d. Güzelleştirici –Düzenleyici makyaj uygulamalarında sanitasyonun ve iş güvenliğinin gerekliliğini açıklayabilir.
- e. Cilt yüzeyinde makyaj uygulamasını engelleyecek durumları, cilt tipini, cilt rengini, yüz şekillerini, düzeltilici makyaj ihtiyacını analiz ederek makyaj planını oluşturabilmenin önemini açıklayabilir.
- f. Kaşı makyaj için uygun hale getirebilir.
- g. Tene Güzelleştirici-Düzeltilici makyaj tekniklerini uygulayabilir.
- h. Göze Güzelleştirici-Düzeltilici makyaj tekniklerini uygulayabilir.
- i. Dudağa Güzelleştirici-Düzeltilici makyaj tekniklerini uygulayabilir.
- j. Takma kirpik uygulamaları yapabilir.
- k. Makyajın amacına uygunluğunu kontrol edebilir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

1. Makyajın tanımı, Güzelleştirici-Düzeltici Makyajın kapsam ve sınırlılıkları
2. Makyöz ve Makyörün taşıması gereken; kişisel özellikler ve kazanması gereken iş alışkanlıkları
3. Uygulamalarda kullanılan araç-gereç ve ekipmanlar;
 - Ortamı oluşturan ana materyaller
 - Ortamı oluşturan yardımcı materyaller
 - Sanitasyon materyalleri
 - Yüzü makyaja hazırlama materyalleri
 - Dekoratif kozmetik yardımcı materyalleri
 - Dekoratif kozmetik materyalleri
 - Makyaja farklı boyut-çeşitlilik kazandıran materyaller
4. Güzelleştirici-Düzeltici Makyaj uygulamalarında sanitasyon ve iş güvenliği kuralları
5. Makyaj planı oluşturma;
 - Cilt yüzeyinde makyaj uygulamasını engelleyecek durumlar
 - Cilt tipleri
 - Cilt renkleri
 - Yüz şekilleri
 - Düzeltici makyaj teknikleri
 - Makyaj ürünü seçim kriterleri

6. Kaş şekillendirme

- Cımbızla kaş şekillendirme
- Dekoratif kozmetiklerle kaş şekillendirme

7. Güzelleştirici-Düzelteci makyaj teknikleri

- Işıklandırma ve gölgelendirme
- Ten makyajı
- Göz makyajı
- Dudak makyajı
- Makyajı sabitleme

8. Takma kirpikler

- Şerit kirpikler
- Parça kirpikler

9. Makyajın kontrolü

- Renk uyumu
- Makyajın konteksi
- Müşteri beklentileri

ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİNE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1. Öğrenme ortamı bireysel çalışmaya uygun tam donanımlı makyaj atölyesi olmalıdır.
2. Moda eğilimleri takip edilmelidir.
3. Alanında uzman kişiler öğrenme ortamına davet edilmelidir.
4. Güzelleştirici-Düzelteci makyaj uygulamalarında yaratıcılık teşvik edilmelidir.

5. İşlemler uygulamalı olarak gösterilmelidir.
6. İşlemlere tekrarlama imkanı verilmelidir.
- 7.Uygulamalar izlenerek, görülen kusur ve eksiklikler düzeltilmelidir.
8. Atölye çalışmaları en fazla 10 kişilik gruplarla yapılmalıdır.
- 9.Uygulamalarla ilgili inceleme ve araştırma gezileri düzenlenebilir.
- 10.Estetik, Temel Sanat Eğitimi modülleri ile ilişkilendirilebilir.

DEĞERLENDİRME

- 1.Güzelleştirici-Düzeltilici Makyaj uygulamalarının işlem basamakları kontrol listesi ile değerlendirilir.
- 2.Düzeltilici Makyaj; uygulamalı sınav ile ölçülür
- 3.Güzelleştirici Makyaj uygulamalı sınav ile ölçülür
- 4.Güzelleştirici-Düzeltilici makyaj bilgi düzeyi teorik sınav ile değerlendirilir.

ÖNERİLEN ÖĞRETİM MALZEMELERİ

• Özel ışıklandırılmış ayna	• Dezanfektan
• Ayarlanabilir ışık	• Makyaj önlüğü
• Çalışma tezgahı	• Boyun bandı
• Kaydırmaz tabla	• Saç bandı
• Makyaj koltuğu	• Saç klipsleri
• El aynası	• Temizleme-krem losyonları
• Pamuk	• Makyaj temizleyicileri
• Temizleme mendilleri	• Astrenjenler ve ferahlatıcı losyonlar
• Kağıt mendil	• Nemlendirici-koruyucu losyonlar
• Tek kullanımlık havlu	• Cımbız
• Antiseptik losyon	

- Kaş-kirpik kesmek için (manikür) makas
- Kirpik kıvrımcı (karlaj)
- Makyaj paleti
- Pamuk uçlu aplikatörler
- Sünger uçlu aplikatörler
- Spatül
- Farklı yapılarda kozmetik süngeri
- Pudra pufu
- Ten makyajı için farklı yapı ve boylarda fırçalar
- Göz makyajı için farklı yapı ve boylarda fırçalar
- Dudak makyajı için farklı yapı ve boylarda fırçalar
- Farklı renk ve yapılarda fondotenler
- Gölgelendirici-ışıklandırıcı kozmetikler³
- Yeşil düzeltici krem
- Farklı renklerde pudralar
- Farklı renk ve yapılarda allıklar
- Farklı renk ve yapılarda göz farları
- Çeşitli renklerde göz kontür kozmetikleri
- Temel renklerde maskaralar
- Çeşitli renk ve yapılarda dudak boyaları
- Çeşitli renklerde dudak kontür kozmetikleri
- Temel renklerde kaş kalemleri
- Temel renklerde kaş pudraları
- Farklı yapılarda fiksator (sabitleyici)
- Çeşitli süsleme materyalleri
- Şerit takma kirpikler
- Parça takma kirpikler
- Takma kirpik yapıştırıcısı
- Takma kirpik çıkarıcısı

³ **Not:** Modülle ilgili kitaplar, kullanım kılavuzları, CD'ler, İnternet siteleri öğretim elemanı tarafından önerilir.

2. Öneriler

Araştırma bulgularına dayalı olarak benzer araştırma yapmak isteyenler için geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur:

- a. Kozmetik sektöründe makyaj meslek alanının ve uzmanlık alanına ait tanımların; Meslek standartları konusunda çalışan; MSK⁴, TSE⁵ ve İŞKUR⁶ tarafından ortaya konulması önerilmektedir.
- b. Kozmetik Sektöründe makyöz-makyör olarak adlandırılan meslek elemanları bulunmaktadır. Bu meslek elemanlarının meslek unvanlarını kazandıkları bir eğitim programı bulunmamaktadır. Bu problemin ortadan kaldırılabilmesi için kozmetik sektöründe ihtiyaç duyulan makyaj elemanlarını yetiştirmek üzere Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu tarafından uygulanan mevcut örgün ve yaygın eğitim programlarında yer alması önerilmektedir.
- c. Araştırmada örnekleme oluşturan Güzelleştirici-Düzeltici makyaja ait mesleki yeterlikler belirlenmiş olup, benzer çalışmaların araştırmanın, evrenini oluşturan diğer makyaj dallarında uygulanması da önerilmektedir.
- d. Araştırma bulgularına dayalı olarak düzenlenen modül eğitim programlarının belirli zaman aralıklarıyla incelenerek güncellenmesi önerilmektedir.

⁴ Meslek Standartları komisyonu

⁵ Türk Standartları Enstitüsü

⁶ Türkiye İş Kurumu

KAYNAKÇA

- ABALI, Sevtap. (2003). **Sinemada Profesyonel Makyaj**. İstanbul: Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- ACNİELSEN. (2005). *Türkiyede Kozmetik Sektörünün Durumu*. **Araştırma Hizmetleri A.Ş.** İstanbul.
- AKGÜL, Ferda. (2004). **Modüler Öğretim Kuramdan Uygulamaya**. Ankara: Pelikan Yayıncılık.
- ALEGRA, Jean-Paul. (1980). **Party Make-up**. France.
- ALKAN, Cevat, H. DOĞAN, İ. SEZGİN. (1994). **Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları: Kavramlar, Gelişmeler, Uygulamalar, Yönelmeler**. Ankara: G.Ü. İletişim Fakültesi Basımevi.
- ALPMEN, BAYRAKTAR, Gülsen. (1978). **Kozmetik Preparatlar**. İstanbul.
- ALPMEN, BAYRAKTAR, Gülsen. (1998). *Kozmetolojinin Gelişimi*. **Kozmetoloji Dergisi**. Türkiye Klinikleri, sayı: 1.
- ARIKAN, Yılmaz. (1998). **Uygulamalı Tiyatro Eğitimi**. İstanbul.
- ARRAUDEAU, Jean-Pierre. (1997). *Make-up Products: Their Origins and What They Are Today*. H, C, BAŞER ve Y, YAZAN (Ed.), **Üçüncü Uluslararası Kozmetik Sempozyumu Bildiriler Kitabı**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No. 557, 19-49.
- ARSEVEN, Ali. (2001). **Alan Araştırma Yöntemi**. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- AYDIN, Semiha ve diğerleri. (1988). **Genel Öğretim Yöntemleri**. Ankara: G.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi Yayın No: 20.

- BALSAM, M.S. (1972). *“Foundation Make-up”*, E. SAGARİN (Ed). **Cosmetics Science and Technology**. New York.
- BARNES, Letha. (2001). **Milady’s Master Educator Student Course Book**. United States.
- BAŞBAKANLIK,(2005). T.C. Resmi Gazete. **Kozmetik Yönetmeliği**. Ankara.
- BAYGAN, Lee. (1988). **Techniques Of Three-Dimensional Makeup**. New York.
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit. (1988). **Eğitime Giriş**. Ankara: Binbaşioğlu Yayınevi.
- BUCHMAN, Herman. (1988). **Film and Television Makeup**. Çev. Sema Tuğsal. Anadolu Üniversitesi Basımevi. Eskişehir.
- CEYLAN, Memduh. (1994). *Meslek Kazandırma Kursları*. **Çağdaş Eğitim Dergisi (Ekim)**, Ankara.
- CİNTERFOR, Inter-American Research and Documentation Centre on Vocational Training. (2006). *What is the DACUM method?*. **ILO(International Labour Organization)**.<http://www.ilo.org/public/english/region/ampro/cinterfor/temas/complab/xxxx/17.htm>
- CORSON, Richard, J. GLAVEN. (2001). **Stage Makeup**. Boston.
- COREY, Irene. (1990). **The Face Is A Canvas**. Louisiana.
- ÇETİNKAYA, Kerim. (2000). **Toplam Tasarım**. Ankara.
- ÇIRAKLIK VE MESLEKİ-TEKNİK EĞİTİM KONSEY RAPORU. (1990). **Çıraklık ve Mesleki- Teknik Eğitim Konseyi Mesleki Standartlar, Araştırma ve Program Geliştirme Raporu**. Milli Eğitim Basımevi. Ankara.
- ÇİLENTİ, Kamuran. (1991). **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim**. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

- DEMİREL, Özcan, S. SEFEROĞLU ve E.YAĞCI. (2001). **Öğretim Teknolojileri ve Materyel Geliştirme**. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- DEMİREL, Özcan. (2000). **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Pegem yayıncılık.
- DEMİREL, Özcan. (1999). **Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- DENEVARRE, E.M.G. (1983). **The Chemistry and Manufacture of Cosmetics**.
- DOĞAN, Hıfzı. (1997). **Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı**. Ankara: Önder Matbaacılık.
- DOĞAN, Hıfzı. (1979). **Analiz ve Program Hazırlama**. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları No: 81.
- EATON, Ann ve F. OPENSHAW. (1995). **Kozmetik Makyaj ve Manikür**, Çev. Nursel FIRAT. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. Ankara.
- ELGİN, Sait. (1990). *“Mesleki Standartların Belirlenmesi Gereği, Önemi ve Pilot Çalışma”*. **Eğitim Bilimleri I. Ulusal Kongresi**. Ankara.
- ERTÜRK, Selahattin. (1998). **Eğitimde “Program” Geliştirme**. Ankara: Meteksan A.Ş.
- FER, Seval. (1999). **Hazır Giyim Endüstrisinde Modelist, Makastar, Makineci ve Ütücü Mesleklerinde Çalışan İşgücünün Mesleki Yeterliklerinin Belirlenmesi Ve Yeterliklere Dayalı Bir Program Modeli**. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Doktora Tezi).
- GERSON, Joel. (1999). **Standard Textbook for Professional Estheticians**. United States of America: Milady Thomson Learning, 435-504.
- GIBSON, Ray. (1997). **What Shall I Be?**. London.

- HEKİMOĞLU, Süeda. (1988). *Deri Yaşlanmasına Karşı 21.Yüzyılın Gerçeği: Kozmesotikler. Kozmetoloji Dergisi*. Türkiye Klinikleri, sayı: 1.
- HUTH, Harvey, J. YAHM. (1991). **The Competency-Based Curriculum for Cosmetology**. Milady Publishing Company, USA, 31-32, 43, 122-124, 135, 148.
- JANS, Martin. (1986). **The Art of Doing Stage Make-up Techniques**. California.
- KAPTAN, Saim. (1995). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. Ankara.
- KARAAĞAÇLI, Mustafa. (1995). **Avrupa Birliği Ülkelerinde Uygulanan Meslek Standartları ile Türkiye'deki Mesleki Yeterliklerin Karşılaştırılması (Ankara İli Örneği)**. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- KARAAĞAÇLI, Mustafa. (1998). *Temel İş Düzeyinde Öngörülen Mesleki Standart Boyutları. 16. Milli Eğitim Şurası Hazırlık Dökümanı*. Ankara.
- KARAÇİVİ, Ceyda. (1996). **Türkiye'de Mesleki Teknik Eğitim**. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- KARADUMAN, Fazilet, K.E. KARADUMAN ve A. CATTERSON. (1997). **Güzellik Uzmanları İçin Temel Ders Kitabı**. Ankara.
- KARASAR, Niyazi. (1998). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KEHOE, Vincent J-R. (1995). **The Technique of the Professional Make-up Artist**.
- KIŞLALIOĞLU, Serpil. (2004). *Kozmetoloji Bilimi*. Y, Yazan (Ed.), **Kozmetik Bilimi**. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri, 3-9.
- KNOWLTON, John ve S. PEARCE. (1996). **Handbook of Cosmetic Science and Technology**. s:121. U.K.

- KOÇER, Mehmet. (2002). *Meslek Standartları ve Standardizasyon, Standart*.Ankara.
- KÜLAHÇI, Şadiye. (1995a). **Program Geliştirme ve Sistem Yaklaşımı**. A-3, Öğretmen Yetiştirme Modül Serisi.
- KÜLAHÇI, Şadiye. (1995b). **Eğitim Programları- Temel Kavramlar ve Program Türleri**. A-3, Öğretmen Yetiştirme Modül Serisi.
- LORENZINI, Kathryn, G. BRANDT. (1999). **Learn The Art Of Permanent Makeup**. FL.
- M.E.B. (1990). **Çıraklık ve Mesleki Teknik Eğitim Konseyi: Görüşmeleri ve Kararları**. Ankara (Mayıs).
- M.E.B. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. (2002). **Öğretmen Yeterlikleri**. Ankara.
- M.E.B. (1973). **1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu**. Ankara.
- M.E.B. (2001). **4702 Sayılı Kanun**. Ankara.
- M.E.B. (2006). *Program Geliştirme Çalışmaları*. **MEGEP Bülten**. Ankara: Mesut Matbaası, 6-7 Özel Sayı: 10.
- M.E.B. (2006). *Avrupa Yeterlikler Çerçevesi ve Ulusal Yeterlik Çerçevesi*. **MEGEP Bülten**. Ankara: Mesut Matbaası, 6-7 Özel Sayı: 13-17.
- MISIRLI, İrfan. (1998). **Türkiye’de Ulusal Meslek Standartları ve Mesleki Belgelendirme Sistemi (Turizm Sektörü Örneği)**. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora tezi).
- MISIRLI, İrfan. (2006). *İş Analizi Tekniği Olarak SİSMA (Sistem, İş, Süreç, Meslek Analizi)*. www.inventa.com.tr/egitim/kurumsalgelisim.html
- MİLADY. (2000). **Milady’s Standart Textbook of Cosmetology**. United States of America: Milady Thomson Learning.

- NARDAN, Nesrin. (2005). **Türkiyede'deki Kozmetoloji Profesyonellerinin Nicelik ve Eğitim Düzeylerinin Belirlenmesi.** Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- NORDMANN, Corraine. (2005). **Professional Beauty Therapy: The Official Guide to Level 3.** Thomson Learning, London.
- ÖNCÜ, Mehmet, A. (2000). **Türkiye'deki Mesleki ve Teknik Eğitimin Türk Sanayi Piyasasındaki Yeterlik ve Geçerlilik Derecesi.** Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- ÖZÇELİK, Durmuş, A. (1988). *Mesleki Yeterliğin Ölçülmesi.* **Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu-88.** Ankara: MEB, 24-25 Şubat 1988:1-36.
- ÖZÇELİK, Durmuş, A. (1989). **Eğitim Programları ve Öğretim.** Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları 8.
- ÖZTÜRK, Melek. (2004). **Öğretimi Planlama-Uygulama ve Değerlendirme.** Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- PELOSI, Rosina. (2002). *Kozmetikler ve Yaşam Kalitesi. İyi Görün ve İyi Yaşa.* **Uluslararası Kozmetik Kimyacılar Derneği. (1).**
- RAYNER, Victoria. (1993). **Clinical Cosmetology.** New York.
- RAYNER, Victoria. (1997). *Cosmetology and Medicine: Camouflage Make-up.* Y.YAZAN (Ed.). **Third International Cosmetics Symposium.** Eskişehir.
- SAVINI, Tom. (1996). **Grande Illusions Book II.** Los Angeles.
- SELÇUKİ, K. Dilek. (2003). **Kozmetik Ürünler Rehberi.** İstanbul.
- SEZGİN, S. İlhan. (1999). *21. Yüzyılın Eşiğinde Türk Mesleki ve Eğitim Sistemi Gelişmeler, Sorunlar ve Çözümler.* **Eğitimde Yansımalar Ulusal Sempozyumu 5.** Ankara.

- SEZGİN, S. İlhan. (1994). **Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirme.** Ankara.
- SEZGİN, S. İlhan. (1982). *Mesleki Eğitimin Kapsam ve Gelişimi, Türkiye’de Meslek Eğitimi ve Sorunları.* Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- SEZGİN, S. İlhan. (1980). **Becerili İnsan Gücünün Yetiştirilmesi Araştırması.** Ankara: M.E.B Etüt ve Programlama Dairesi Yayını, 173.
- SHEARS, E. Arthur. (1985). *Occupational Analysis and Training. Journal of European Industrial Training.* Vol. 9 Issue 1, p23, 5p.
- SNAZAROO. (1997). **Wild Faces.** London.
- SÖNMEZ, Veysel. (1999). **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı.** Ankara.
- SÜSLÜ, Özden. (1989). *Tasvirilere Göre Anadolu Selçuklu Kıyafetleri. Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını.* Ankara.
- ŞENOL, Aysel. (2002). *Dünden Bugüne Kozmetik. Kozmetoloji Dergisi.* (4).
- TEKİN, Halil. (1991). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.** Ankara: Yargı Yayıncılık.
- TESK, (2006). www.tesk.org.tr
- T.C SAĞLIK BAKANLIĞI. (2005). **5324 Sayılı Kozmetik Kanunu.** Ankara.
- TOSUNDUR, İlknur. (2001). **Kamufraj Makyaj Teknikleri ve Yüzdeki Uygulamaları Üzerinde Araştırmalar.** Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. (2004). **Türk Meslekler Sözlüğü.** <http://www.iskur.gov.tr/mydocu/sozluk.html>

UÇAR, Ömür. (2004). **Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Öğretmenlik Progrmında Yer Alan Kozmetik Ürünler I ve Kozmetik Ürünler II Derslerinin içeriğine İlişkin Öneriler.** Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

VARIŞ, Fatma. (1996). **Eğitimde Program Geliştirme.** Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.

YALKIN, Suat. (2002). **Mesleki Eğitim ve İstihdam Konulu Uluslar Arası Seminer.** Kızılcabamam.

YEDİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI. (1996). **Kozmetik Raporu.**Ankara.

WATT, Fiona, C. CHILDS. (1997). **Starting Face Painting.** London.

EKLER**EK: 1****DACUM ÇALIŞMA GRUBU ÜYE LİSTESİ****Grup Yönlendiricisi: Prof.Dr.Semiha Aydın**

ADI-SOYADI	ÇALIŞTIĞI KURUM	E-MAIL
Ayla SALMAN	A.M.E.M. ve 4. Akşam Sanat Okulu	
Ayşe ÖZKAN	Ahi Evran Mesleki Eğitim Merkezi	ayse596@hotmail.com
Ayşegül DENİZ	M.E.B. ve 4. Akşam Sanat Okulu	ayseguldeniz@myne.com
Emel ŞENYURT	100.Yıl Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	esenyur@yahoo.com
Fazilet KARADUMAN	Alev Güzellik Uzmanlığı Kursu	faziletkaraduman@yahoo.com
Gülşen DOĞANCI	TRT Ankara Televizyonu	
Gülsuna ÖZBEK	M.E.B. ve 4. Akşam Sanat Okulu	gulsunozbek@hotmail.com
İlknur TOSUNDUR	Aliye Yahşi Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	ilknur_tosundur@hotmail.com
İmren SARIDOĞAN	Atatürk Teknik Anadolu Meslek Lisesi	haydo_@hotmail.com
Leyla YAMANER	TRT Ankara Televizyonu	
Meral YILDIRIM	G.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Eğitim Anabilim Dalı	
Nehir MADEN	Zübeyde Hanım Meslek Lisesi	myildirim@hotmail.com
Ömür UÇAR	G.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Eğitim Anabilim Dalı	Flora-notmail.com
Şaheser TOMBAK	Yenimahalle Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	omuru@gazi.edu.tr
Tülay KAHRAMAN	G.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Eğitim Anabilim Dalı	mtulay@gazi.edu.tr

EK:2**YETERLİLİK TABLOSU****Meslek: Makyöz-Makyör****Yeterlik Grubu: Özel Alan***Yeterlik Serisi Yayın Numarası:***Teknik Çalışma Grubu Üyeleri**

- **Ayla SALMAN**
Milli Eğitim Bakanlığı
Ankara Mesleki Eğitim Merkezi ve
4.Akşam Sanat Okulu (Öğret)
- **Ayşe ÖZKAN**
Milli Eğitim Bakanlığı
Ahi Evran Mesleki Eğitim Merkezi (Öğret)
- **Aysegül DENİZ**
Milli Eğitim Bakanlığı
Ankara Mesleki Eğitim Merkezi ve
4.Akşam Sanat Okulu (Öğret)
- **Emel ŞENYUR**
Milli Eğitim Bakanlığı
100. Yıl Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi (Öğret)
- **Fazilet KARADUMAN**
Milli Eğitim Bakanlığı
Alev Güzellik Uzmanlığı Kursu
- **Gülşen DOĞANCI**
Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
Makyöz
- **Gülsuna ÖZBEK**
Milli Eğitim Bakanlığı
Ankara Mesleki Eğitim Merkezi ve
4.Akşam Sanat Okulu (Öğret)
- **İlknur TOSUNDUR**
Milli Eğitim Bakanlığı
Aliye Yahşi Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi (Öğret)
- **İmren SARIDOĞAN**
Milli Eğitim Bakanlığı
Atatürk Teknik Anadolu Meslek Lisesi (Öğret)
- **Leyla YAMANER**
Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
Makyöz
- **Öğr. Gör. Meral YILDIRIM**
Gazi Üniversitesi
Mesleki Eğitim Fakültesi
- **Nehir MADEN**
Milli Eğitim Bakanlığı
Zübeyde Hanım Meslek Lisesi (Öğret)
- **Öğr. Gör. Ömür UÇAR**
Gazi Üniversitesi
Mesleki Eğitim Fakültesi
- **Şaheser TOMBAK**
Milli Eğitim Bakanlığı
Yenimahalle Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi(Öğret)
- **Öğr.Gör.Tülay KAHRAMAN**
Gazi Üniversitesi
Mesleki Eğitim Fakültesi

Grup Yönlendiricisi

- **Prof. Dr. Semiha AYDIN**
Gazi Üniversitesi
Mesleki Eğitim Fakültesi

MESLEK TANIMI

Makyaj elemanı, güzelleştirici ve düzeltici makyajın kapsam ve sınırlılıklarını, görevlerini, sanitasyonun ve iş güvenliğinin uygulamalardaki gerekliliğini, araç gereç ve ekipmanın kullanım özelliklerini, yüz kusurlarını, cilt türlerini bilen, düzeltici makyaj tekniklerini ve yüz şekillerine uygun güzelleştirici makyaj tekniklerini uygulayabilen; mesleki gelişime ilişkin faaliyetleri yürütmek yeterliklerine sahip, bu yeterlikleri hizmet süreçlerinde bağımsız olarak uygulayabilen, karşılaşılabilecek problemleri çözümleyebilen, bilişim ve iletişim teknolojilerini etkili biçimde kullanabilen, uygulayabilen, değerlendirebilen ve geliştirebilen profesyonel kişidir.

ANKARA - 2007

EK 2 - YETERLİK TABLOSU

Yeterlik Numarası	Ana Yeterlikler	Yeterlikler					
A	Makyaj Uygulanması İçin Uzmanın Hazırlanması	A1 Uygulanması Yapmak İçin Hamur Hale Getirmek	A2 Uygulanması İçin Kendini Sente Etmek				
B	Makyaj Yapılacak Ortamın Hazırlanması	B1 Çalışılacak Alanın Fiziksel Olarak Uygun Hale Getirmek	B2 Ortamın Sanitaryasyonunu Sağlamak	B3 Araç-Gereç ve Malzeme Hazırlamak			
C	Makyaj Uygulanması İçin Müşteriyi Hazırlanması	C1 Uygulanması Yapmak İçin Müşteriyi Hamur Hale Getirmek	C2 Makyaj Uygulanması İçin Müşteri ile Ön Görüşme Yapmak				
D	Makyaj Uygulanması İçin Müşterinin Yüze Hazırlanması	D1 Cildi Temizlemek	D2 Cildi Temizlemek	D3 Cildi Nemlendirmek			
E	Makyaj Planını Oluşturmaktır	E1 Cilt Yüzeyinde Makyaj Uygulanmasını Engelleyecek Durumları Analiz Etmek	E2 Cilt Tipini Belirlemek	E3 Cilt Rengine Belirlemek	E4 Yüz Şeklini ve Özelliklerini Belirlemek	E5 Düzeltici Makyaj İhtiyaçlarını Karar vermek	E6 Makyaj Ürünlerini Seçmek
F	Makyaj İçin Kapı Uygun Hale Getirmek	F1 Cambur Kullanarak Şekli Bozulmuş Kapı Düzeltmek	F2 Şekli Bozulmuş Kapı Dekoratif Kapı Kozmetikleri ile Düzeltmek				
G	Ten Makyajı Yapmak	G1 Güzelleştirici-Düzeltici Makyaj İçin İpiklendirme Ve/Veya Gölgeleştirme Yapmak	G2 Fondöten Uygulamak	G3 Pudra Uygulamak	G4 Alın Uygulamak		
H	Göz Makyajı Yapmak	H1 Far Kullanarak Güzelleştirici-Düzeltici Göz Makyajı Yapmak	H2 Göz Kontur Kozmetiği Kullanarak Güzelleştirici-Düzeltici Göz Makyajı Yapmak	H3 Maskara ile Kirpikleri Renklendirme			
I	Takma Kirpik Uygulamak	I1 Şerit Kirpik Takmak	I2 Pasça Kirpik Takmak	I3 Takma Kirpikleri Çıkartmak			
J	Dudak Makyajı Yapmak	J1 Dudak Kontur Kozmetiği Kullanarak Güzelleştirici-Düzeltici Dudak Makyajı Yapmak	J2 Ruj Uygulamak				
K	Makyajı Sabitletmek	K1 Sabitleyici Pudra Kullanarak Makyajı Sabitlemek	K2 Sabitleyici Sprey Kullanarak Makyajı Sabitlemek				
L	Makyajın Amacı Uygulanması Kontrol Etmek	L1 Makyajın Renk Uygunluğunu Kontrol Etmek	L2 Makyajın Kozmetik Uygunluğunu Kontrol Etmek	L3 Makyajın Müşteri Beklentileriyle Uygunluğunu Kontrol Etmek			

EK:2 DEVAMI

YETERLİKLERLE İLGİLİ DİĞER UNSURLAR		
Tutum ve İş Ahşkanlıkları		Mesleki Bilgi ler
– Meslek ahlakına sahip olma – Saygılı olma – Eleştiriye açık olma – Güler yüzlü olma – Sabırlı olma – Sorumluluk alma – Dikkatli olma – Düzenli olma – Temiz ve bakımlı olma – Karar verme yeteneğine sahip olma – Analitik düşünme becerisine sahip olma – Grupla uyum içerisinde çalışma becerisine sahip olma – Zamanı iyi kullanma – Gözlemleme becerisine sahip olma – Moda eğilimlerini takip etme – Yayınları takip etme		– Makyaja giriş – Makyaj salonu ve/ makyaj uygulama alanının taşınması gereken özellikler – Makyöz-makyörün taşınması gereken özellikler – Renk bilgisi – Işık bilgisi – Yüz anatomisi – Yüz şekilleri ve orantı – Kaş-kirpik şekillendirme bilgisi – Cilt tipleri – Makyaj uygulamasını etkileyecek deri hastalıkları bilgisi – Araç-gereç bilgisi – Dekoratif kozmetiklerin tanımı ve kullanım özellikleri – Güzelleştirici-düzeltici makyaj uygulamalarında kamufle edilecek kusurlar
Araç-Gereç ve Ekipman		Geleceğe Yönelik Eğitimler
– Özel ışıklandırılmış ayna – Ayarlanabilir ışık – Çalışma tezgahı – Kaydırmaz tabla – Makyaj koltuğu – El aynası – Pamuk – Temizleme mendilleri – Kağıt mendil – Tek kullanımlık havlu – Antiseptik Losyon – Dezenfektan – Makyaj önlüğü – Boyun bantı – Saç bantı – Saç klipsleri – Temizleme-krem losyonları – Makyaj temizleyicileri – Astrenjenler ve ferahlatıcı losyonlar – Nemlendirici-koruyucu losyonlar – Cımbız – Kaş-kirpik kesmek için (manikür) makas – Kirpik kıvrıyıcı (karlaj) – Makyaj paleti – Pamuk uçlu aplikatörler – Sünger uçlu aplikatörler – Spatül – Farklı yapılarda kozmetik süngeri – Pudre pufu – Ten makyajı için farklı yapı ve boylarda fırçalar – Göz makyajı için farklı yapı ve boylarda fırçalar		– Mesleki ve Teknik Eğitim kurumları ile özel sektör arasındaki ilişki güçlendirilmelidir. – Yaratıcı ve problem çözme becerisine sahip kişilerin istihdamı önem kazanacaktır. – İnsanların yaşam kalitesinin yükselmesiyle makyaja olan özel ilgi artacaktır. – Makyaj alanında makyöz-makyör olarak çalışan meslek elemanlarının ulusal ve uluslararası düzeyde akreditasyonunun sağlanması ve Meslek Standardının oluşturulması sağlanmalıdır. – Makyaj alanında uygulamada var olan meslek dallarına ait “iş ve meslek tanımları” ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yapılarak makyaj alanında uzmanlık dallarının oluşturulması sağlanmalıdır.

